

EXPORT

11 2019 A PODNIKÁNÍ

PŘÍLOHA TÝDENÍKU EURO A MĚSÍČNÍKU PROFIT

ROZHOVOR

Po šocích z devalvace měny tenge se ekonomika Kazachstánu vrátila k růstu, říká český velvyslanec v Nur-Sultanu Rudolf Hykl

REGION POD LUPOU

Středoasijské země si za zisky z těžby stavějí luxusní palácová města

ÚSPĚŠNÝ EXPORTÉR

Výrobce hraček pro domácí mazlíčky oslovil chovatele humorem a netradičním designem

Kazachstán

Díky nové letecké lince mezi Prahou a Nur-Sultanem roste turismus i spolupráce ve školství

PŘÍLOHA TÝDENÍKU EURO A MĚSÍČNÍKU PROFIT

Partneři:

IT pro obchod, logistiku a distribuci

Naše společnost U & SLUNO působí na českém trhu již více než 27 let. Poskytujeme konzultační služby a informační systémy specializované na oblast řízení **dodavatelско-odběratelských vztahů** (supply chain management) a oblast **řízení podniků** (ERP systémy). Součástí našeho portfolia jsou i sofistikované **manažerské nástroje** a další nadstavbové aplikace. Vyvíjíme a dodáváme také **specializovaná řešení** pro zákazníky z oblasti obchodních a logistických řetězců, distribučních i výrobních firem, poskytovatelů služeb či státní a veřejné správy.

Zaměřujeme se zejména na **optimalizaci** manažerských a řídicích **postupů**, centrálních a obchodních **procesů** a také logistických a distribučních operací. Svým zákazníkům přinášíme **inovativní** řešení na míru s důrazem na vysokou přidanou hodnotu a rychlou návratnost investice.

Kazaši jsou znovu na koni

Kazachstán se vrací do formy. Ekonomický lídr Střední Asie si vybral svou slabší chvíli v roce 2015, kdy místní měna devalvovala na polovinu původní síly, což vyvolalo napětí v byznysu i mezi obyvateli. V poslední době ale hospodářství opět šlape, HDP roste čtyřprocentní rychlostí. Impulsem pro novou vlnu stavební horečky v hlavním městě Nur-Sultanu (dříve Astaně) bylo uspořádání výstavy Expo 2017. Organizaci prestižní akce s účastí 115 zemí světa Kazachstán zvládl bez větších problémů, čímž si upevnil solidní mezinárodní kredit. Navíc po Expu zbyl nový veletržní areál oplývající stejně jako celá metro-pole futuristickou architekturou. V kongresovém areálu se tak může letos rozjet inkubátor pro startupy nebo univerzita pro novou generaci programátorů.

Druhé centrum země, nejlidnatější město Almaty na úpatí pohoří Ťan-šan, si zase udělalo dobrou vizitku při organizaci předloňské zimní univerziády. Ta si také vyžádala stavbu nových sportovišť a další infrastruktury. A v kazašských stepích je stimulem pro stavebnictví vytyčení nové Hedvábné stezky. Páteřní dálnice protínající Střední Asii od čínsko-kazachstánské hranice až k Rusku je prakticky hotová.

Hlavním pilířem kazachstánského hospodářství ale zůstává těžba nerostných surovin. Země má snad

všechno, co těžit lze – uran, nikl, uhlí, ropu, plyn, bauxit. V dovozu ropy do České republiky se Kazachstán dostal už na třetí místo a jeho podíl dál roste.

Otěže země letos převzal po téměř třicetileté vládě svého předchůdce Nursultana Nazarbajeva nový prezident Kasym-Žomart Tokajev. Ten chce i nadále držet kurz stabilní spolupráce se všemi velmocemi, přičemž největším obchodním partnerem zůstává Evropská unie.

Kazachstán je také možným rozcestníkem pro obchod s dalšími čtyřmi postsovětskými zeměmi Střední Asie – Kyrgyzstánem, Uzbekistánem, Tádžikistánem a Turkmenistánem. Tam všude má český vývozce stále malý náskok před byznysmeny ze Západu. Zkušenost s atmosférou sovětské éry se tu pořád ještě hodí. **x**

Tomáš Stingl,
šéfredaktor

OBSAH

TÉMA

Centrální Asie těží z polohy mezi Východem a Západem	4
Obchod s Kazachstánem se otřepal z devalvace tenge	7

ROZHOVOR

Češi uspěli s dodávkami těžebních strojů i piva	8

REGION POD LUPOU

Dědictví výstavy Expo 2017? Kongresová turistika	10
Bajkonur je stále kosmickou jedničkou	11
Stavební boom přilákal miliony imigrantů	12
V Kazachstánu se prosadily české balící linky	13
Hedvábná stezka přinesla dálnici napříč Střední Asií	14
Ve stepi rostou luxusní paláce a kuriózní monumenty	16

MOZAIKA ZE SVĚTA

V Evropě vzlétnou záchranářské drony, v Africe rostou nová města	18

DESIGN PRO EXPORT

Na Designbloku vynikly netradiční tapety i gril ve tvaru kráteru	20
Cirkulární ekonomika? Podrážka z mořských řas nebo beton ze sutě	22
Pták kivi loví chovatele na zářivé barvy a jemný humor	23

MEZINÁRODNÍ OBCHOD

Jak na brexit: malý průvodce pro exportéry	24
Rozhodnou prosincové volby	26

SERVIS PRO PODNIKATELE

BusinessInfo.cz: V bývalé mlékárně vyrábějí „přátelskou kyselinu“	28
Česko se představilo jako partner veletrhu v Šanghaji	30
Facebook vzdělával malé a střední podniky v regionech	32

KALENDÁŘ

Veletrhy v zahraničí se státní podporou Exportní vzdělávání CzechTrade	34

EXPORT
A PODNIKÁNÍ

EXPORT A PODNIKÁNÍ

Příloha týdeníku Euro a měsíčníku Profit vzniká ve spolupráci s agenturou CzechTrade a Ministerstvem průmyslu a obchodu

REDAKČNÍ RADA

Marcela Havlová
Pavel Hubáček
Lucie Klabanová
Marie Košťálová
Jakub Pavlík
Zuzana Pluhařová
Martin Zika
Marta Stolařová
Zuzana Synková

VYDÁVÁ

Mladá fronta a. s.
Mezi Vodami 1952/9
143 00 Praha 4
www.mf.cz

GENERÁLNÍ ŘEDITEL

Jan Mašek

ŠÉFREDAKTOR

Tomáš Stingl

SEKRETARIÁT

Lucie Kosinová
T: 225 276 461
E: exap@mf.cz

INZERCE

E: obchod@mf.cz

TISK

Triangl, a. s.

Samostatně neprodejné
Číslo 11, vychází v listopadu 2019.

2019 © Mladá fronta a. s.

Veškerá práva vyhrazena.

Jakékoli užití části nebo celku, zejména přetisk včetně šíření jakýmkoli způsobem bez výslovného svolení vydavatele, je zapovězeno.

mladá fronta

mf
MLADÁ FRONTA

Export a podnikání online

www.euro.cz/byznys/export-a-podnikani/

Foto na titulní straně:

Hlavní město Kazachstánu Nur-Sultan vyniká futuristickou architekturou.

Foto: Shutterstock.com

Centrální Asie těží z polohy mezi Východem a Západem

Ekonomika pěti postsovětských republik stojí na velkém nerostném bohatství. Vedle ropy, uranu či zlata je tradičním produktem také bavlna. Svůj vliv v regionu se v současnosti snaží navýšit světové mocnosti – Čína, USA, Evropská unie a také staronový partner Rusko.

Střední Asie je region o rozloze kolem čtyř milionů kilometrů čtverečních s přibližně 70 miliony obyvatel. Tvoří ho pět postsovětských republik – Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán. Pro všechny tyto země je typické velké nerostné bohatství, rozvinutý těžební a zpracovatelský průmysl a vysoká produkce textilních surovin, zejména bavlny. Ekonomika regionu prochází transformačním procesem, průmyslová základna v převážné míře pochází stále ještě ze sovětské éry, což skýtá značné příležitosti pro české exportéry a investory. Díky historickým vazbám se české zboží a služby těší dobré reputaci.

O rostoucím významu regionu svědčí i silící zájem významných světových hráčů – Evropské unie, Spojených států amerických, Ruska nebo Číny. Kromě geopolitických zájmů jsou ve hře pochopitelně také nepřehlédnutelné obchodní a ekonomické příležitosti. Jde především o bohaté energetické a další surovinné zdroje, o možnosti budování produktovodů a dopravních tranzitních koridorů díky strategické poloze těchto zemí, o možnosti v oblasti vodních zdrojů či specifického vlastnictví půdy.

REGION SILNÝCH PREZIDENTŮ

Střední Asie je heterogenním regionem ať už z hospodářského či zahraničněpolitického hlediska. Navzdory mnoha společným rysům existují mezi těmito státy i značné rozdíly. Všechny jsou muslimské s dominantním sunnitským islám-

Kazachstán má obrovská ložiska uhlí, která sytí většinu místních elektráren.

mem. Vyjma Tádžikistánu, ve kterém se hovoří dialektem perštiny, se mluví turkickými jazyky. Na rozdíl od svých sousedů je Kyrgyzstán parlamentní republikou s demokratickým politickým systémem západního typu, v ostatních zemích disponuje širokými pravomocemi prezident.

MINUSEM JSOU BYROKRACIE A KORUPCE

Ke společným znakům těchto zemí patří mimo jiné rozsáhlá byrokracie, vysoká míra korupce a státní dirigismus. Achillovou patou regionu jsou otázky ochrany lidských práv a komplikované sousedské vztahy, boj s chudobou a energetická a vodní bezpečnost. Proto mezinárodní or-

ganizace zaměřují svou pomoc právě na tyto oblasti. V zahraniční politice kladou středoasijské země důraz na udržení rovnováhy mezi vztahy s EU, USA, Ruskem a Čínou. V rámci bilaterálních i multilaterálních vztahů usilují o spolupráci s mezinárodními organizacemi a integračními seskupeními.

Hlavním prostředkem pro koordinaci ekonomické spolupráce mezi Českou republikou a zeměmi Střední Asie jsou smíšené komise, které jsou v případě Kazachstánu a Uzbekistánu povýšeny na úroveň komise mezivládní. Tyto komise se s určitou periodicitou scházejí střídavě v ČR a v daném státu. Nejpravidelněji se schází česko-kazachstánská komise. Činnost těchto orgánů je z české

STŘEDNÍ ASIE

Země	Počet obyvatel* (v milionech)	Rozloha (v tis. km ²)	Hlavní město	Meziroční růst HDP (v %, v roce 2018)
Kazachstán	18	2 725	Nur-Sultan	4,1
Uzbekistán	33	447	Taškent	5,1
Kyrgyzstán	6	200	Biškek	3,5
Turkmenistán	6	488	Ašchabad	6,2
Tádžikistán	9	144	Dušanbe	7,3

Zdroj: MPO, MZV, Světová banka

*v roce 2019

strany koordinována ministerstvem průmyslu a obchodu. Ve spolupráci s dalšími resorty, podnikatelskými reprezentacemi a vyslanectvími ČR v Nur-Sultanu a Taškentu je každoročně do regionu organizováno několik podnikatelských misí.

KAZACHSTÁN Lídr Střední Asie

Jde o průmyslově-zemědělskou zemi, která má v současné době nejvýkonnější ekonomiku v regionu. Díky svému nerostnému bohatství, jež láká zahraniční investory, a též pragmatické zahraniční politice se Kazachstán postupně stal hlavním

regionálním lídrem. Oproti svým středoasijským sousedům má několikrát vyšší hrubý domácí produkt. Od roku 2002 se HDP na obyvatele zvýšil šestinásobně, přičemž výskyt chudoby naopak prudce klesl. V posledních pěti letech HDP meziročně stoupá o jedno až čtyři procenta. Do budoucna hodlá země těžit ze své strategické pozice na nově budovaných spojeních mezi Čínou a západní Evropou (takzvaný projekt Stezka a pás).

Země je zakládajícím členem Eurasijské hospodářské unie, jež vznikla v roce 2014 z původní celní unie Ruska, Běloruska a Kazachstánu. Od roku 2015 je Kazachstán také členem Světové obchodní organizace (WTO) a v témže roce uzavřel s EU

novou posílenou dohodu o partnerství a spolupráci EPCA. Dohoda předběžně funguje od května 2016.

Perspektivními obory pro vzájemnou spolupráci v této zemi jsou energetika a obnovitelné zdroje, zpracovatelský průmysl, infrastruktura sektoru ropy a plynu, metalurgie a produkce hotových hutních výrobků, strojírenství (dodávky zařízení, strojů a techniky pro lehký průmysl), doprava a silniční infrastruktura, telekomunikace, farmaceutický průmysl, zdravotnictví, stavebnictví, ekologie, obranný průmysl, zemědělství a potravinářský průmysl.

UZBEKISTÁN Nový prezident a transformace

Také Uzbekistán je průmyslově-zemědělský stát, který byl v minulosti významným hospodářským hráčem. Se svými 33 miliony obyvatel je nejlidnatější zemí v regionu a po Kazachstánu má druhou nejrozvinutější ekonomiku. S nástupem nového prezidenta Šavkata Mirzijojeva na pod-

» zim roku 2016 byla zahájena rozsáhlá politická a ekonomická transformace. Současně s tím země nastoupila cestu liberalizace ekonomiky a reorganizace státní správy. V roce 2018 obnovil Uzbekistán přístupová jednání s WTO a počátkem roku 2019 zahájil jednání s EU o nové dohodě o partnerství a spolupráci.

Perspektivními obory pro obchodní a ekonomickou spolupráci s Uzbekistánem jsou zejména energetika, chemický a plynárenský průmysl, dopravní infrastruktura, průmysl stavebních hmot a ochrana životního prostředí, především vodních zdrojů.

KYRGYZSTÁN

Hory a vodní elektrárny

Vnitrozemský hornatý Kyrgyzstán je zemí s nízkými příjmy. Podle HDP na obyvatele jde o druhou nejchudší zemi v regionu. Ekonomika závisí na těžbě nerostů, zemědělství a peněžích, které posílají domů Kyrgyzové pracující zejména v Rusku. V roce 1998 se jako první z postsovětských zemí stal Kyrgyzstán členem WTO.

Dravé řeky v horách Kyrgyzstánu jsou pro zemi klíčovým zdrojem energie.

Foto: Shutterstock.com

V Uzbekistánu a Turkmenistánu je hlavním zemědělským produktem bavlna.

Od srpna 2015 je též členem Eurasijské hospodářské unie. Letos v červnu ukončil jednání o nové dohodě o partnerství a spolupráci s EU.

Šanci pro české exportéry představují zejména dodávky zařízení a technologií pro sektor hydroenergetiky (výstavba a obnova vodních elektráren) a též dodávky zařízení a technologií pro lehký průmysl a pro malé potravinářské provozy.

lustrů a výrobků ze skla, potravin, zemědělských strojů a technologií nebo při výstavbě kaspické turistické zóny.

TÁDŽIKISTÁN

Černý trh a bezpečnostní rizika

Ide o dlouhodobě nejchudší z postsovětských zemí. Ekonomika Tádžikistánu je závislá na těžbě zlata, výrobě hliníku, zemědělství a zahraniční finanční a rozvojové pomoci. Důležitou pomocí jsou i peníze od občanů pracujících hlavně v Rusku. Země se vyznačuje vysokým podílem šedé a černé ekonomiky a též nízkou úrovní ekonomické diverzifikace.

V současné době skýtá Tádžikistán příležitosti pro spolupráci v oblasti hydroenergetiky a v těžebním, textilním a potravinářském průmyslu. Rizikem je však bezpečnostní situace. Také Tádžikistán je členem WTO, a to už od roku 2013. x

Olga Marková
Jakub Mareš
 Odbor zahraničně ekonomických politik I
 Ministerstvo průmyslu a obchodu

TURKMENISTÁN

Ropa a bavlna

Ekonomika Turkmenistánu je závislá především na těžbě a vývozu plynu, ropy a zpracování bavlny. Stát si stále drží významné místo v ekonomice země. Po nástupu prezidenta Gurbanguly Berdimuhamedova v roce 2007 postupně začaly tržně orientované reformy. Turkmenistán ale i nadále zůstává jednou z nejizolovanějších zemí na světě.

Značný exportní potenciál představují zařízení pro těžbu a zpracování plynu a ropy, dodávky dopravní techniky, zařízení na úpravu a dodávku vody a též stavební práce. České firmy by se mohly uplatnit rovněž při prodeji piva, křišťálových

Foto: Shutterstock.com

Obchod s Kazachstánem se otřepal z devalvace tenge

V roce 2015 poznamenal pád místní měny byznys největší ekonomiky Střední Asie. Český dovoz do Kazachstánu se ale v posledních dvou letech vrací k rekordní úrovni.

Foto: Shutterstock.com

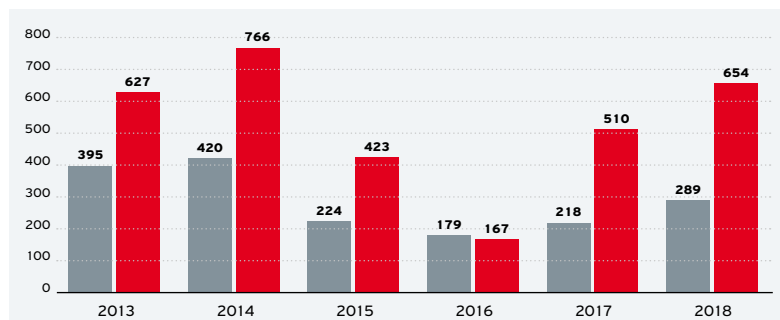
Nejviditelnější českou obchodní aktivitou v Kazachstánu jako největší středoasijské ekonomice je spolupráce automobilky Škoda Auto s tamějším podnikem AziaAvto. Ten vyrábí vozy Škoda včetně nejnovějších modelů jako je Kodiaq ve městě Usť-Kamenogorsk. Celkově působí v Kazachstánu podle tamějšího českého zastupitelského úřadu asi tři desítky firem z Česka. Mezi nimi je například také poskytovatel finančních služeb společnost Home Credit, dodavatel nemocničních lůžek a dalšího zdravotnického vybavení firma Linet nebo výrobce vybavení koupelen Ravak.

ZPÁTKY K MILIARDĚ

Vzájemný obchod České republiky a Kazachstánu zažil v posledním desetiletí dvojité zhrounutí. Nebylo způsobeno ani tak změnou v obchodních

Kazachstán je třetím největším dodavatelem ropy do ČR, letos pokrývá už 14 procent české spotřeby.

OBCHOD ČR S KAZACHSTÁNEM (v milionech dolarů) ■ vývoz ■ dovoz

Zdroj: ČSÚ

vztazích obou zemí jako spíš vnitřním otřesem kazachstánského hospodářství v roce 2015. Národní měna tenge tehdy devalvovala až na polovinu původní hodnoty, což pochopitelně snížilo kupní sílu kazachstánských spotřebitelů i firem a celkově oslabilo tamější ekonomiku.

Jestliže tedy rok před měnovými šoky dosáhl celkový objem obchodu mezi Kazachstánem a ČR rekordních více než 1,1 miliardy dolarů, v kritické sezóně 2015 skokově propadl skoro na polovinu. Následující rok pokles pokračoval. V posledních dvou letech se ale kazachstánská ekonomika vzpamatovávala a úměrně tomu znovu roste i obchodní výměna s Českem, která se znovu blíží miliardě dolarů.

OBCHODU VĚVODÍ ROPA

Mezi českým zbožím vyváženým do Kazachstánu dominují osobní vozy, počítače a kancelářská technika, léky, soustruhy, cukr, sklo, ale i nábytek nebo zbraně. Nepřekvapí, že v opačném směru z Kazachstánu do ČR proudí hlavně ropa, která tvoří přes 86 procent veškerého importu. Vedle toho se dováží také železo, tkaniny a ryby.

Velký objem dovezené ropy poněkud zkruskuje celkové vyznění statistiky, když díky černému zlatu import zhruba dvakrát převyšuje export. Plusem pro Česko je ale zase větší pestrost vývozu. ✖

Tomáš Stingl

OBCHODNÍ MISE PŘEDSTAVILA ČESKÉ STROJAŘE NEBO LÁZNE

Minulý měsíc zamířila do Kazachstánu dvacetičlenná mise českých firem, která doprovodila na oficiální návštěvě předsedu Poslanecké sněmovny Radka Vondráčka. Příležitosti monitorovaly například společnosti Sigma Pumpy Hranice, Zimatechnik nebo ISB Genetic. Vedle uzavření objednávky na několik pump bylo součástí mise mimo jiné jednání o dodávkách českého skotu na kazašské stepi nebo představení českých lázní místním cestovním kancelářím. Kazašská strana také projevila zájem o možný nákup luštěnin a dalších surovin pro potravinářský průmysl.

Češi uspěli s dodávkami těžebních strojů i piva

Spolupráci Kazachstánu a České republiky letos zlepšilo otevření přímé letecké linky mezi Prahou a Nur-Sultanem. I díky zájmu turistů by měl počet udělených schengenských víz pro Kazachstánce vzrůst na 22 tisíc, což je meziroční zvýšení téměř o padesát procent, říká český velvyslanec v Nur-Sultanu Rudolf Hykl.

► Po přelomu tisíciletí zažil Kazachstán velký hospodářský růst. Jak je jeho ekonomická kondice v současnosti?

Je pravda, že ekonomický boom, který země prožívala do roku 2015, se v brzké době zřejmě nevrátí. Ovšem po překonání vnějších šoků, které v onom období vyústily zhruba do padesátiprocentní devalvace národní měny tenge, se v současné době místní ekonomice znovu daří. Růst HDP se pohybuje kolem čtyř procent ročně, nezaměstnanost zůstává kolem pěti procent a inflace se po šocích vyvolaných devalvací vrátila k pětiprocentní úrovni. Problémem zůstávají značné sociální rozdíly mezi nejnámennějšími městy a odlehlými regiony a také velký vliv státu na ekonomiku.

► Kazachstán je velmi rozlehlá země. Jak se liší hospodářský profil a exportní příležitosti v různých regionech?

Velikost kazachstánské ekonomiky měřená v HDP je o něco menší, než je ekonomika ČR. Přitom má přes 18 milionů obyvatel a obrovskou rozlohu. Na většině území se těží nerostné suroviny, přičemž zdroje fosilních paliv jsou koncentrovány na západě státu. Česká těžební technika je úspěšná zejména u hlubinných dolů. Právě s dodavateli této techniky a výrobci obráběcích strojů, kteří se koncentrují do průmyslových center, jako jsou Karaganda, Usť-Kamenogorsk či Šymkent, naše velvyslanec-

tví úzce spolupracuje. Zákazníky jsou totiž často velké společnosti, jimž podpora zastupitelského úřadu otevírá dveře. Potěšitelné je, že Kazachstánci Českou republiku znají, pokládají nás za přátelskou zemi a mají o nás zájem včetně našich výrobků

Foto: ZD/Nur-Sultan

RUDOLF HYKL

Narodil se v roce 1966. Absolvoval ekonomickou fakultu Institutu mezinárodních vztahů v Moskvě a studoval mimo jiné i na univerzitách Stanford a Princetone ve Spojených státech, kde na druhé jmenované získal magisterský titul.

Působil na různých postech v rámci Ministerstva zahraničních věcí ČR, například jako tiskový mluvčí. Pracoval jako chargé d'affaires ČR v Singapuru, později byl generálním konzulem ČR v Hongkongu a Macau. Od roku 2014 působil jako český ambasador v Malajsii.

Letos se stal velvyslancem v Kazachstánu a do jeho působnosti spadá i Kyrgyzstán. Rudolf Hykl je ženatý a má dvě děti.

a technologií. To jsem si potvrdil i při výjezdech do regionů.

► Jak se liší obchodní zaměření hlavního města Nur-Sultanu a centra jižní části země Almaty?

Nur-Sultan je převážně administrativní centrum, kde se koncentrují polostátní firmy. Zde se rozhoduje o státních subvencích a jiné podpoře konkrétních investic. Almaty je jakožto obchodní centrum klíčovým místem pro získávání kontaktů v ostatních sektorech.

► Čím zaujme venkov?

V dalších regionech má obrovský potenciál zemědělství. V letošním roce jsme organizovali incomingové mise kazachstánských podnikatelů do ČR a potěšitelným výsledkem je například skutečnost, že od začátku roku vyvezly české firmy zhruba pět tisíc kusů plemenného skotu, zejména mléčného. Pozitivem také je, že za poslední dva roky se významně rozšířila nabídka českých potravinářských výrobků na kazachstánském trhu, zejména originálního českého piva. České velvyslanectví zintenzivňuje aktivity v regionech. Vedle Nur-Sultanu jsme tak letos organizovali akce ve čtyřech dalších regionech. V tomto trendu budeme pokračovat i v příštím roce. V Nur-Sultanu plánujeme společně účasti na veletrzích, například na veletrhu obranného a leteckého průmyslu Kadex 2020.

► Během mezinárodní výstavy Expo 2017 vzrostl zájem českých turistů o Kazachstán. Trvá i v současnosti?

Expo skutečně zvýšilo povědomí Čechů o Kazachstánu. Během tří měsíců trvání výstavy tehdejší Astanu navštívilo několik tisíc českých turistů. V současné době je těžší odhadnout, kolik jich do Kazachstánu reálně přicestuje. Pevná statistická data nemáme, protože do Kazachstánu čeští

Foto: Rudolf Hykl

Uvnitř Knihovny prvního prezidenta v Nur-Sultanu, která je dílem slavného architekta Normana Fostera, je osvětlení dodané českými firmami.

občané nepotřebují na pobyt do 30 dní vízum. Nicméně jsem přesvědčen, že příliv turistů je větší než před světovou výstavou. Rozhodně tomu napomohlo letos v červnu otevření přímé letecké linky Nur-Sultan – Praha společností SCAT Airlines. Hlavní město není jediné, které láká naše občany svojí moderní architekturou. Do řady těchto moderních a architektonicky unikátních budov dodávají osvětlení a skleněné dekorace české firmy. Tradičně oblíbené je také Almaty se svými přírodními krásami a čím dál tím více jih Kazachstánu, který nabízí propojení s Uzbekistánem.

► A jak roste zájem kazachstánských turistů o Česko?

Trvale stoupá. Dá se to dobře ilustrovat na počtech vydaných schengenských víz do ČR, kterých bylo v minulém roce 17 tisíc. Letos počet přesáhne 22 tisíc. Obsazení nově otevřené letecké linky do Prahy je z větší části dáno turisty cestujícími přímo do českého hlavního města nebo do českých lázní.

► Chystají se nějaké velké infrastrukturní projekty, na nichž by se případně mohly uchytit i české firmy?

Kazachstán investuje značné prostředky do modernizace páteří dopravní infrastruktury a logisti-

ky, ovšem u výstavby železničních a dálničních koridorů je pro české společnosti obtížné z cenového hlediska soutěžit s konkurenty z Kazachstánu, Číny, Turecka a případně Ruska. Reálné příležitosti ovšem otevírá program podpory regionálního letectví.

Ve střední Asii se obchody dojednávají osobně, e-mailovou komunikací ničeho výraznějšího nedosáhnete.

► Jak se rozvíjí spolupráce obou zemí ve vědě a v oblasti školství?

Ve školství je v posledních letech velice intenzivní. Okolo 1700 kazachstánských studentů v současnosti studuje na českých vysokých školách a dalších několik stovek až tisíců je v Česku na různých vzdělávacích zařízeních včetně přípravných jazykových kurzů. V letošním roce se očekává udělení téměř dvou tisíc studentských víz. Na podzim proběhly dva vzdělávací veletrhy v několika městech Kazachstánu, kterých se účastnili zástupci dvou desítek českých vysokých škol. Rozvíjí se také meziuniverzitní spolupráce v oblastech akademické mobility či nově například v oblasti propojení vědy a firemní praxe. V květnu jsme tak například propojili univerzitu

v Ust'-Kamenogorsku s jednou českou firmou za účelem spolupráce na výrobě implantátů s pokrytím z titanu. Úspěchem v oblasti vzdělávání, k němuž přispělo i naše velvyslanectví, je zahájení výcviku prvních 30 budoucích kazachstánských pilotů v benešovské firmě F Air od října letošního roku.

► Kazachstán je multikulturní společnost. Jaké máte základní tipy pro obchodní jednání?

V prvé řadě je potřeba akceptovat, že standardním komunikačním jazykem pro mezinárodní jednání zde ruština. Proto je vhodná účast pracovníka ovládajícího tento jazyk, ve kterém bude také vedena veškerá korespondence. Existují rozdíly způsobu vedení jednání zejména mezi severem a jihem země s tím, že jižané bývají aktivnější. Na druhé straně je na jihu země citelnější vliv islámu se všemi průvodními aspekty, včetně slabšího postavení žen při obchodním jednání. Etnická příslušnost partnera také hraje významnou roli. V obecné rovině je potřebné se připravit, že ve Střední Asii se obchody dojednávají osobně, e-mailovou komunikací ničeho výraznějšího nedosáhnete. Jednání bývají zdoluhavá a je zapotřebí si vybudovat určitou míru důvěry. ✘

Tomáš Stingl

Více o obchodu s Kazachstánem

Dědictví výstavy Expo 2017? Kongresová turistika

Kazachstán si užil svou hvězdnou chvíli předloni, když byl pořadatelskou zemí výstavy Expo 2017. Vysloužil si mezinárodní kredit díky dobře zvládnuté organizaci. Po akci zbyl také velký výstavní areál. Kazachstán chce obojí dále zužitkovat. Má ambici stát se lídrem kongresové turistiky ve Střední Asii.

Měla to být zkouška, zda už má Kazachstán nakročeno mezi vyspělé země. Přiklepnutí organizace Expo 2017 hlavnímu městu Astaně (dnes Nur-Sultan) brali Kazachstánci jako počtu a zároveň výzvu, jak se blýsknout před světem. Mezinárodní výstava s tematikou „energie budoucnosti“ se zúčastnilo 115 zemí a navštívily ji téměř čtyři miliony lidí.

NA 30 DNÍ BEZ VÍZA

Tu zkoušku Kazachstánci zvládli dobře, organizace proběhla bez větších problémů. Hlavně ale nedošlo k žádnému bezpečnostnímu incidentu, kterého se někteří zahraniční pozorovatelé vzhledem k multi-

Jen v uplynulém roce už hostil areál na 180 akcí, z nichž nejvýznamnější bylo Ekonomické fórum Astana.

etnickému prostředí Střední Asie obávali. Kazachstán se tak dostal i do povědomí těch obchodníků a turistů, kteří dříve o středoasijské zemi příliš nevěděli. To platí i pro Čechy, kterým Kazachstán před výstavou jednostranně zrušil vízovou povinnost pro turistické cesty nepřesahující

30 dní. Možnost cestovat do země bez víza byla původně jen dočasnou výhodou, která měla usnadnit návštěvu Čechů na Expu, opatření ale nakonec zůstalo v platnosti natrvalo.

V AREÁLU VZNIKLA UNIVERZITA NEBO HUB PRO STARTUPY

Po skončení tříměsíční výstavy navíc Kazachstánu zbyl veliký výstavní areál na ploše 25 hektarů, který se nyní transformuje na epicentrum kongresové turistiky celé Střední Asie. Má se stát základnou pro obchod, startupy a vědu. Jen v uplynulém roce už hostil areál na 180 akcí, z nichž nejvýznamnější bylo Ekonomické fórum Astana.

Hlavní dominantou kongresového městečka je centrální kopule Nur Alem, která byla i symbolem Expa 2017. Od konce výstavy do letošního jara ji navštívilo přes 400 tisíc lidí. V areálu se v těchto dnech rozjíždí činnost IT University, kde má v první vlně studovat zhruba tisícovka programátorů a dalších IT specialistů. Naproti univerzitě je umístěno Mezinárodní centrum pro zelené technologie, které převzalo mimo jiné téma obnovitelných zdrojů energie hojně diskutovaných na Expu. IT centrum, které fungovalo už na výstavě v rámci kazachstánského projektu Digitální stát, se mění na hub pro začínající inovativní firmy. A koncem letošního roku má být otevřeno nové výstavní centrum, které bude největším ve Střední Asii.

Foto: Shutterstock.com

Ve středu kongresového městečka stojí kopule Nur Alem, která se stala symbolem Expa 2017 a kterou od skončení výstavy dosud navštívilo více než 400 tisíc lidí.

Bývalý areál Expo 2017 tak může být jedním z prvních rozcestníků, kam zamíří obchodník nebo investor, který hledá v Kazachstánu zajímavé partnery a projekty. **x**

Tomáš Stingl

Z ASTANY JE NUR-SULTAN

Návštěvníka Kazachstánu mohou plést opakované změny jména nynějšího hlavního města. To mělo jen od rozpadu Sovětského svazu už čtyři různá označení. Ze sovětské éry si odneslo pojmenování Celinograd, které mu přiřkl někdejší vůdce SSSR Nikita Chruščov. Ten měl velké plány se zdejšími celinami neboli stepními rovinami určenými k pěstování obilí. Protože výnosy z málo úrodné půdy byly nízké, od plánu bylo v sedmdesátých letech upuštěno. Jméno Celinograd ale vydrželo až do roku 1993. Tehdy se vláda již samostatného Kazachstánu rozhodla vrátit městu původní kazašské jméno Akmola.

Už po pěti letech ale bylo opět přejmenováno, tentokrát na Astanu. To kazašsky znamená prostě „hlavní město“. Změna souvisela s tím, že bylo do Astany oficiálně přeneseno sídlo vlády z nejlidnatějšího města Almaty na jihu země. Po získání statusu metropole vypukl v Astaně mimořádně čilý stavební růst, který vyvrcholil právě stavbou opulentního areálu pro Expo 2017.

Zatím poslední změna jména přišla letos. Nový prezident Tokajev hned při inauguračním projevu navrhl, že by metropole měla být znovu přejmenována na Nur-Sultan – a to na počest Tokajevova předchůdce, končícího prezidenta Nursultana Nazarbajeva. Návrh byl schválen a učebnice zeměpisu tak budou znovu potřebovat úpravu.

Bajkonur je stále kosmickou jedničkou

Největším kosmodromem na světě pořád zůstává Bajkonur v kazašské stepi. Kosmický areál i stejnojmenné město má dosud od Kazachstánu v pronájmu Rusko za 115 milionů dolarů ročně. Svůj kosmický program ale začala Ruská federace stále víc přenášet na vlastní území.

V roce 1957 odtud Sovětský svaz vyslal na orbitu první kosmickou sondu Sputnik. V roce 1961 zde startoval k prvnímu letu člověka do vesmíru Jurij Gagarin. O dva roky později ze stejného kosmodromu vzlétla do vesmíru první žena-kosmonautka Valentina Těreškovová. Kosmodrom Bajkonur na jihu Kazachstánu drží v dobývání vesmíru mnohá prvenství. I v současnosti zůstává aktivním kosmickým přístavem, který Kazachstánu vydělává nemálo peněz. Jeho fungování ale čeká v blízké době několik změn.

RUSOVÉ SI BUDUJÍ VLASTNÍ ZÁKLADNU

Po rozpadu Sovětského svazu si Rusko Bajkonur dlouhodobě pronajalo, přičemž pronájem byl stanoven až do roku 2050. Týká se nejen kosmodromu, ale i města Bajkonur, kde žije asi 80 tisíc lidí a které funguje jako zázemí pro areál a ubytování pro pracovníky vesmírného přístavu. Za pronájem Rusko platí ročně 115 milionů dolarů, což je v přepočtu asi 2,7 miliardy korun. Těžiště kosmického programu ale ruská kosmická agentura Roskosmos stále víc přesouvá na území samotné Ruské federace. Rusové budují svůj vlastní kosmodrom Vostočnyj na Dálném východě v Amurské oblasti, kde první úspěšný raketový start proběhl v roce 2016.

GAGARINOVA RAMPY KONČÍ

I s ohledem na to letos zdroje z kazachstánské vlády informovaly, že Kazachši s agenturou Roskosmos ústně jednali o možném předčasném vypovězení pronájmu Bajkonuru. Další spekulace o vypovězení nájmu ovšem zatím nepřišly. Roskosmos každopádně počítá s tím, že by po roce 2030 z Bajkonuru startovaly už jen ruské automatické sondy. Letos také končí provoz na „Gagarinově“ rampě Bajkonur 1/5, kterou Rusové nebudou dále využívat, protože nemají dost prostředků na její opravy. Letos z této rampy odstartovaly tři poslední rakety s posádkou. Poslední odlet se konal 25. září. Starty se přesunou na jiné, novější rampy.

Další změnou areálu, který se rozkládá na ploše téměř sedm tisíc kilometrů čtverečních, je postupně sta-

žení ruských vojenských sil. Kazachstánská strana podporuje příklon k civilním komerčním letům, které se i do budoucna jeví jako lukrativní.

POMOCŤ MÁ TURISTIKA

Celkově Bajkonur rozhodně nemá a ani v dohledné době nebude mít nouzi o práci. Vydělal na tom, že se po opakovaných haváriích zastavil program amerických raketoplánů. Nosné rakety startující z Bajkonuru tak v současnosti zůstávají globálně hlavní a nejlevnější metodou, jak dostávat kosmonauty i náklad do vesmíru a na Mezinárodní kosmickou stanici ISS. V současnosti ze stepi vzlétají rakety Sojuz 2 nové generace s velkou nosností.

Kazachstánci se také snaží rozprodit na kosmické základně turistiku. Jednodenní rychlá návštěva „na otočku“ vyjde turistu zhruba na 600 eur. Za podrobnější třídenní tour, která zahrnuje mimo jiné osobní setkání s kosmonautem nebo sledování startu rakety, zaplatí turista 1300 eur, tedy v přepočtu asi 33 tisíc korun. Zájem návštěvníků je ale dosud slabší, než úřady očekávaly, takže turistika je zatím jen zlomkem v celkovém financování Bajkonuru. **x**

Tomáš Stingl

VOSTOČNYJ MÁ ZPOŽDĚNÍ

Rusové staví svůj vlastní kosmodrom Vostočnyj na Dálném východě z jasných důvodů. Tak citlivý a strategický projekt, jako je kosmická základna, chtějí mít na vlastním území a zcela pod svou kontrolou. Důvody jsou ale i ekonomické – Rusko ušetří sumy, které v současnosti platí za pronájem Bajkonuru. Projekt Vostočnyj začal v roce 2010, první raketa odtud vzlétla v roce 2016. Areál je s plochou něco přes tisíc kilometrů čtverečních šestkrát menší, než Bajkonur. Projekt zatím počítá s provozem tří ramp, stavbou čtyř stavek budov a také vybudováním běžného letiště. Ruský premiér Dmitrij Medveděv se ale loni ostro kritiku pustil do agentury Roskosmos s tím, že má stavba velké zpoždění a zatím je hotova sotva čtvrtina plánovaných prací.

Rakety typu Sojuz startující z Bajkonuru zůstávají nejčastějším způsobem dopravy materiálu na oběžnou dráhu.

Foto: Shutterstock.com

Stavební boom přilákal miliony imigrantů

Velká země, málo obyvatel, hodně pracovních příležitostí. Znovu nastartovaný hospodářský růst dává šanci ekonomickým migrantům, kteří přicházejí do Kazachstánu nejen ze Střední Asie.

Rozvoj těžebního průmyslu stejně jako rozmach stavebnictví v metropoli Nur-Sultanu i dalších městech láká do Kazachstánu množství ekonomických migrantů. Těch je v zemi už víc než 3,5 milionu. Že je Kazachstán vděčným cílem pro pracovníky z chudších sousedních zemí, to je logické i díky dalším faktorům. Samotných Kazachstánců je jen něco kolem 18 milionů, což vzhledem k rozloze státu více než 2,7 milionu kilometrů a rostoucí ekonomice znamená, že země dává dost příležitostí k pracovnímu uplatnění. Práce tu je k dispozici dost, což o některých sousedních středoasijských zemích říct nelze. V Kazachstánu je nezaměstnanost dokonce nižší než v mnoha evropských státech. Loni klesla na 4,8 procenta. Pro srovnání, například ve skoro dvakrát tak lidnatém a šestkrát menším Uzbekistánu naopak vystoupala v uplynulém roce míra nezaměstnanosti na 9,4 procenta.

KYRGYZOVÉ NEBO TATAŘI

Lidé hledající práci přicházejí do Kazachstánu i proto, že v zemi vládne

relativní náboženská i etnická tolerance. Samotní etničtí Kazaši tvoří jen dvě třetiny populace, zbytek představuje velmi pestrá směsice národností. Nejpočetnější menšiny dlouhodobě žijící v zemi jsou Rusové, Uzbeki, Ukrajinci a Ujgurové. Ve stalinové éře byla do kazašských stepí přemístěna spousta dalších národů, takže tu žijí například i stotisícové menšiny Tatarů či Němců.

Z pohledu náboženství tu vedle sebe poklidně koexistuje islám, pravoslaví, protestantismus, katolicismus, buddhismus i židovská víra. V tak pestrém kulturním mixu se tedy nikdo nepodivuje, pokud dorazí za prací další gatarbajtr třeba z Tádžikistánu nebo Kyrgyzstánu.

POJÍTKEM JE RUŠTINA

Pro ekonomické migranty z postsovětských zemí je přítom další výhodou to, že se v Kazachstánu v byznysu a v podnicích běžně používá jako společný jazyk ruština, který tyto národy plynule ovládají. Po rozpadu Sovětského svazu se sice vlada snaží o jistou renesanci kazašského jazyka,

Foto: Shutterstock.com

Nejvíce práce pro imigranty je na stavbách a v těžebním průmyslu.

oba jazyky jsou ovšem považovány za rovnoprávné a naprostá většina etnických Kazachů je od mládí bilingvní.

Druhým pojítkem, které některé migranty do Kazachstánu vábí, je etnická příbuznost. Stejně jako Kazaši totiž mnoho imigrantů patří do skupiny turkických národů. Do té spadají například Kyrgyzové, Turkmeni, Tataři či Ázerbájdžánci. Kulturní příbuznost určitě hraje roli i v rozsáhlé obchodní spolupráci Kazachstánu se samotným Tureckem. Právě turecké stavební firmy jsou hlavními realizátory moderních staveb v Nur-Sultanu a dalších městech. Turecko patří dlouhodobě mezi pět největších obchodních partnerů Kazachstánu. **x**

Tomáš Stingl

Ropa z Kaspického moře snižuje závislost ČR na Rusku

Někdy se říká, že Kazachstán má pod zemí kompletní Mendělejevovu tabulku. Těžba širokého spektra nerostných surovin je jednoznačně hlavním zdrojem ekonomického rozmachu země v postsovětské éře. Na kazachstánském území se nachází například pětina veškerých svě-

toových zásob uranu a Kazachstán předběhl i Kanadu na místě největšího světového producenta uranové rudy. Rozsáhlá je také těžba bauxitu či niklu.

Na plošinách v Kaspickém moři se těží ropa, která společně se zemním plynem představuje čtyři pětiny exportu. Kazachstán

je mimo jiné už třetím největším dodavatelem ropy do ČR (po Rusku a Ázerbájdžánu). Dodávky kazachstánské ropy loni pokryly více než 14 procent celkové české spotřeby, čímž se dále snižuje závislost na dovozu z Ruska.

Podíl ropných zisků na kazachstánském rozpočtu ovšem

v poslední době klesl z poloviny na třetinu. Není to dáno jen kolísáním poptávky. Ambiciózní země chce do klubu vyspělých ekonomik, a proto vedle těžby průběžně zvyšuje podíl zpracovatelského průmyslu či služeb na ekonomice a příjmech státní pokladny. **x**

V Kazachstánu se prosadily české balicí linky

Společnost Velteko z Vlašimi úspěšně oslovila kazachstánské podniky s nabídkou balicích strojů. V současnosti firma připravuje už sedmou dodávku, přičemž středoasijský trh obhospodařuje přes svou dceřinou společnost v Moskvě.

Firma Velteko prozkoumávala trh Kazachstánu už od roku 2010. První dodávky balicích strojů tam realizovala v roce 2015. „V současné době máme u zákazníků v Kazachstánu v provozu už šest balicích linek na různé balené zboží. Finanční objem těchto realizovaných zakázek převyšuje 1,3 milionu eur,“ uvádí komerční ředitel společnosti Marek Škvor.

DO STŘEDNÍ ASIE PŘES RUSKO

Kazachstán obhospodařuje společnost Velteko prostřednictvím dceřiné společnosti sídlící v Moskvě. Do středoasijské republiky firma zaměřila, protože viděla pro svou produkci velké odbytiště v tamějším potravinářském a zpracovatelském průmyslu. Také zaznamenala, že do Kazachstánu už předtím dodávali další světoví výrobci balicích linek, takže zájem odběratelů evidentně existoval. „Aktuálně expedujeme další balicí linku. A věříme, že další obchody přijdou,“ říká komerční ředitel společnosti.

VYJEDNÁVÁNÍ SE MŮŽE PROTÁHNOUT NA NĚKOLIK MĚSÍCŮ

Při vstupu na trh Velteku asistovala agentura CzechTrade. „Pomohla nám v začátcích. Prostřednictvím služeb CzechTradu jsme hledali místního zástupce a účastnili jsme se výstav v rámci společné expozice organizované právě CzechTradem. Místního zástupce se nám sice najít nepodařilo, ale vstoupili jsme do povědomí kazašských firem,“ vysvětluje Marek Škvor.

Podle něj jsou místní obchodníci silnými protivníky. „Kazaši jsou velmi tvrdí vyjednávači. Než se

Foto: Velteko

FIRMA VELTEKO

Vlašimská společnost, která vyvíjí balicí stroje a linky, byla založena v roce 1992. Za jejím vznikem stáli podnikatelé Petr Hrdina, František Šmíd a Pavel Chvojka. První vertikální balicí stroj firma představila v roce 1994. Zpočátku měl podnik k dispozici jen malou pronajatou halu o rozměrech 12 krát 12 metrů.

Postupně si ovšem firma vybudovala vlastní a větší výrobní prostory, založila si dokonce dceřiné společnosti v Polsku a v Rusku. Po roce 2010 zaměstnávala už 70 pracovníků. Loni otevřela vzhledem k růstu zakázek novou výrobní halu.

Kazaši jsou velmi tvrdí vyjednávači. Než se dostaneme k finální dohodě a podpisu smlouvy, uběhne dlouhá doba v řádu měsíců. Na druhé straně jsou ale velmi přátelští a pohostinní.

příliš nadstandardního,“ dodává Marek Škvor.

OBAL PRODÁVÁ

Poptávka po balicích technologiích by měla ve středoasijské republice logicky pokračovat. Nahrává tomu jak solidní hospodářský růst, tak snaha země zvýšit podíl výrobků, které jsou pro domácí spotřebu vyráběny přímo v Kazachstánu. Postupně rostoucí životní úroveň také vede k většímu nároku místního zákazníka – zboží musí být nejen kvalitní, ale má mít také atraktivní balení. **x**

Tomáš Stingl

Společnost Velteko vyvíjí balicí a uzavírací stroje a linky, dávkovače obsahu i vkladače sáčků.

dostaneme k finální dohodě a podpisu smlouvy, uběhne dlouhá doba v řádu měsíců. Na druhé straně jsou ale velmi přátelští a pohostinní,“ říká k nárokům Kazachstánců. „Naše balicí linky jsou šité zákazníkům na míru, nicméně ani v jedné zakázce jsme v Kazachstánu neřešili něco

Hedvábná stezka přinesla dálnici napříč Střední Asií

Dopravní síť v Kazachstánu dramaticky roste díky projektu nové obchodní stezky z Číny do Evropy. Investory chce do země přilákat také nový plán na podporu ekonomiky. České firmy se dosud ve středoasijské zemi uplatnily hlavně v dodávkách pro uhelné elektrárny a v potravinářství, říká ředitel kanceláře CzechTrade v Almaty Petr Jurčík.

► V čem dává Kazachstán příležitost českým exportérům a investořům?

Je to devátá největší země světa, rozlohou 34krát větší než Česko. Nachází se zde obrovské nerostné bohatství, ať už v podobě nalezišť ropy a zemního plynu, tak také uranu, uhlí a barevných či jiných cenných kovů. Těžba těchto nerostů přináší do rozpočtu významné částky a jsou na ni navázána další odvětví. Největší potenciál spatřuji v dodávkách technologií pro těžební průmysl. Zajímavou příležitostí jsou ale například také dodávky technologií pro uhelné elektrárny, které tu vyrábějí více než 90 procent elektřiny. S ohledem na rozlohu Kazachstánu je energetická síť velmi hustá a vyžaduje permanentní údržbu.

► A další odvětví?

Strojírenský průmysl je rozšířen na východě a severovýchodě země a vláda do něj v posledních letech hodně investuje. Existuje řada úspěšných obchodních případů také v zemědělství a potravinářství, kde je patrná velká snaha o soběstačnost a nezávislost na dovozu potravin ze zahraničí. Země v posledních letech hodně investuje do zdravotnictví, státní nemocnice nakupují nové přístroje a osvojují si nové zkušenosti ze zahraničí.

► V kterých odvětvích už čeští dodavatelé uspěli?

Co do počtu a pravidelnosti bych určitě zmínil dodávky technologií pro uhelné elektrárny, z hlediska objemu vývozu pak technologie pro strojírenské závody. Máme také radost z firem, které jsou úspěšné v oblasti potravinářství. Zmínil bych českého výrobce balicích strojů Velteko. Je příkladem toho, že v Kazachstánu je možné výrazně uspět, ale je to běh na dlouhou trať. Obecně se dá říct, že počet českých firem, které do Kazachstánu úspěšně vyvázejí, není velký. Pravdou ale je a ze zkušenosti víme, že pokud se zde firmě prorazí, následné objemy vývozu jsou pak velmi zajímavé. Velkou výhodou je taktéž přítomnost kanceláře CzechTrade v Almaty, která zde funguje od roku 2010 ve vzájemné synergii s Velvyslanectvím ČR v Nur-Sultanu. Společně dokážeme

Dálnice protula Kazachstán od čínských hranic až k Rusku.

Foto: Shutterstock.com

českým firmám zprostředkovat komplexní náhled na problematiku kazachstánského trhu a eliminovat možné nástrahy, se kterými se zde můžou setkat.

► Pro zemi je důležitý čínský projekt nové Hedvábné stezky. Jak je daleko?

Hmatatelným výsledkem je výrazná rekonstrukce silniční infrastruktury v Kazachstánu. Kromě asi stokilometrového úseku byla dokončena dálnice napříč Kazachstánem od čínského hraničního přechodu Khorgos až po Uralsk na hranici s Ruskem. Celková délka dálnice je tři tisíce kilometrů. Výstavba nových dálničních úseků probíhá také na severu a severovýchodě země. Po jejich dokončení se zrychlí přeprava zboží ať už do samotného Kazachstánu, tak i na trase z Číny do Evropy. Taktéž je třeba zmínit projekt výstavby železničního koridoru s cílem zvýšení propustnosti přepravovaného zboží. Tento projekt je však v Kazachstánu na samém počátku.

► Letošní prezidentské volby v Kazachstánu vyhrál Kasym-Žomart Tokajev. Znamená jeho příchod nějakou výraznou změnu oproti éře dlouholeté vlády Nursultana Nazarbajeva?

V čem je možné spatřovat rozdíl, to je snaha o větší přiblížení státu vůči svým občanům a užší komunikace s obyvatelstvem na místní úrovni. Celkově dosavadní kroky nového vedení ukazují, že trend nastavený v ekonomické oblasti za Nursultana Nazarbajeva bude pokračovat.

► Tokajev představil deset prioritních oblastí rozvoje. Co tento plán znamená pro ekonomiku?

Podle nastavených priorit se bude v ekonomické oblasti klást důraz na větší soběstačnost země v různých odvětvích. Vláda Kazachstánu si uvědomuje, že zásoby ropy nejsou

Foto: CzechTrade

PETR JURČÍK

Narodil se v roce 1997 jihomoravském Hodoníně. Po studiu na Purkyňově gymnáziu ve Strážnici absolvoval obor Technologie a řízení dopravy na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice. V průběhu svého působení v Kazachstánu vystudoval také obor Mezinárodní vztahy na al-Farabiho státní univerzitě v Almaty.

Pracoval jako poradce ministra pro místní rozvoj a místopředsedy vlády, několik let působil v soukromé sféře v oblasti poradenství při obchodování s Ukrajinou. Od roku 2015 řídí zahraniční kancelář CzechTrade v Almaty. Mluví plynule anglicky, rusky a německy, domluví se ukrajinsky a rumunsky. Mezi jeho koníčky patří dopravní technika, fotografování a cestování do netradičních destinací.

Stát se v Kazachstánu úspěšnou firmou je běh na dlouhou trať. Horizont dvou let je v daném kontextu velmi krátký, aby se daly posoudit konkrétní úspěchy českých firem. Hmatatelný dopad je možné spatřovat v propagaci společností, které už v Kazachstánu aktivní byly a dodávaly sem své výrobky. Tyto firmy úspěšně využily přítomnost českého stánku na výstavě, aby ukázaly, že Česká republika považuje obchodní a ekonomické vztahy s Kazachstánem za jednu z priorit. Z pohledu Čecha se může jednat spíše o symboliku, ale z pohledu obyvatele Kazachstánu to má velký význam.

Do Vaší působnosti spadá také Kyrgyzstán. Jaké příležitosti vidíte tam?

HDP na obyvatele je v Kyrgyzstánu oproti Kazachstánu zhruba šestkrát až sedmkrát nižší. Také ekonomická struktura země je naprosto odlišná. V Kyrgyzstánu je s ohledem na horský charakter země příležitost ve výstavbě vodních elektráren. Potenciál je také v dodávkách potravinářských strojů. Evidujeme dodávky českých technologií v oblasti ekologie, čištění odpadních vod, vzduchotechniky. Kyrgyzské firmy nejsou v porovnání s Kazachstánem tak silné. Je zde velký hlad po nových technologiích, ale český partner by spolu s představením výrobků měl mít pro toho kyrgyzského rovnou nachystán i návrh reálných možností financování. x

Tomáš Stingl

Kontakt a informace pro obchodování v Kazachstánu a Kyrgyzstánu

Zajímavou příležitostí jsou například dodávky technologií pro uhelné elektrárny, které vyrábějí více než 90 procent elektřiny v zemi.

nekonečné. Proto je tu snaha o větší diverzifikaci příjmů státního rozpočtu. Také je patrný zájem přilákat zahraniční investice. Ovšem nejen v oblasti výstavby nových závodů, ale též v zakládání společných podniků například na bázi joint venture projektů, ideálně s technologickou přidanou hodnotou.

Velkou událostí pro Kazachstán byla výstava Expo 2017, kterou na svém území uspořádal. Jaké měla pro zemi důsledky?

Expo 2017 především přispělo k pozitivní propagaci Kazachstánu

v zahraničí. Akce, která byla velmi dobře zorganizována, představila Kazachstán jako zemi s velkým ekonomickým potenciálem. Řada zahraničních firem ho začala využívat nejen jako cílový trh pro odbyt výrobků, ale častěji zakládají také společné podniky s místními partnery přímo v Kazachstánu. To s sebou nese přidanou hodnotu jak v podobě přílivu investic, tak i potřebného know-how.

Získaly v návaznosti na Expo 2017 nějaké nové zakázky české podniky?

Ve stepi rostou luxusní paláce a kuriózní monumenty

Novodobí vládci postsovětských republik si nechávají ve Střední Asii stavět reprezentativní metropole. Výsledkem jsou architektonické skvosty od nejlepších světových autorů, ale i megalomanské výstřelky na hranici kýče.

Ta rovnice má tři členy. Tím nejdůležitějším jsou zisky, které do státních pokladnic středoasijských republik proudí v postsovětské éře především z těžby nerostných surovin. Druhým je snaha vůdců těchto zemí pochlubit se nově nabytým bohatstvím před světem. A třetím faktorem, který má ostatně dlouhou historickou tradici, je orientální zvyklost stavět až marnotratně výstavná centra moci, i když zbytek země na tom nemusí být zdaleka tak dobře.

Jako výsledek této rovnice roste v regionu Střední Asie od přelomu tisíciletí několik luxusních palácových metropolí. Potkává se v nich moderní architektura z dílen nejrespektovanějších světových architektů společně s megalomanskými projekty, které odrážejí vzpomínky na sovětský imperiální styl i středoasijský mix kultur. To, jak kolísají investice do těchto staveb, zároveň zrcadlí aktuální ekonomickou sílu jednotlivých států.

AŠCHABAD ▶ Socha exprezidenta se otáčela za sluncem

V hlavním městě Turkmenistánu byla stavba novodobých okázalých paláců spojena zejména s érou autoritativního prezidenta Saparmurata Nijazova. Zvláštní osud měl například 75 metrů

vysoký pomník Archa neutrality, který dal Nijazov postavit za 12 milionů dolarů. Na vrchol vyhlídkové věže nechal umístit svou vlastní zlatou sochu, která se otáčela v průběhu dne vždy tak, aby její tvář sledovala slunce. Dokladem Nijazovovy skromnosti ostatně bylo i to, že se nechal titulovat oslovením Turkmenbaši, čili „Otec všech Turkmenů“. Po jeho smrti v roce 2006 byl kult osobnosti opuštěn a nový prezident Berdy-muhamedov nechal stavbu přemístit. Monument je nicméně dosud zpřístupněn jako svérázná atrakce. Další zajímavou stavbou v Ašchabadu je televizní věž vysoká 211 metrů, která je vidět ze všech čtvrtí města. Celkově je ale v současnosti stavební aktivita v Ašchabadu utlumena.

NUR-SULTAN ▲ Město budoucnosti vyrostlo „uprostřed ničeho“

Jednoznačně nejvýstavnějším městem Střední Asie je v současnosti Nur-Sultan. Původně nevýznamná lokalita ztracená uprostřed kazachských stepí dostala v posledním čtvrtstoletí dva velké stavební impulzy. V roce 1997 sem prezident Nursultan Nazarbajev přenesl z Almaty sídlo vlády Kazachstánu a začal za peníze z těžby nerostných surovin stavět reprezentativní nové hlavní město prakticky „na zelené stepi“.

Druhým impulzem byla příprava na mezinárodní výstavu Expo 2017,

pro niž vzniklo v podstatě nové veletržní město ve městě. Pod mnohými stavbami v Nur-Sultanu byli podepsáni slavní světoví architekti jako Japonec Kišo Kurokawa nebo Brit Norman Foster. Z jeho dílny pochází například ikonická stavba obchodního domu Khan Shatyr, který svým provedením ve tvaru velkého skleněného stanu připomíná nomádkou tradici stepních národů. Ke kazašským mýtům odkazuje vyhlídková věž Bajterek, která symbolizuje strom života s vejcem bájněho ptáka Samuruka v koruně. Prezidentský palác Ak Orda zprovozněný v roce 2004 je někdy řazen mezi desítku nejhezčích prezidentských sídel světa.

Vzhledem k tomu, že vlastně celá nová metropole byla stavěna na popud Nazarbajeva, který skončil ve své funkci letos na jaře, je současné přejmenování města podle exprezidentova prvního jména na Nur-Sultan dost příznačné.

TAŠKENT ▼ Pýchou je metro a nejvyšší věž Střední Asie

S téměř třemi miliony obyvatel je Taškent nejen největším městem Uzbekistánu, ale také celé Střední

Asie. Město s historií delší než dva tisíce let poměrně utěšeně rostlo i v sovětské éře, kdy tu bylo vybudováno například metro, které má dnes 29 stanic. Interiéry podzemní dráhy jsou vykládané mramorem a zdobí je obrazce s tradičními islámskými motivy. Taktéž nejvýraznější dominanta nad zemí vyrostla v Taškentu už za socialismu. Jde o televizní věž, která je s výškou 375 metrů nejvyšší věží Střední Asie. Co se týče současného rozvoje, uvažuje se o výstavbě celé nové městské části, která by měla plochu až 20 tisíc hektarů. Plány ale zatím zůstávají kvůli nedostatku peněz na papíře.

DUŠANBE ► Tádžikové si postavili vlastní Bílý dům

Nejskromnější vzezření z metropolí pětice postsovětských republik ve Střední Asii má Dušanbe. Hlavní město Tádžikistánu má zhruba jen něco přes půl milionu obyvatel a kvůli riziku zemetřesení se zde vysoké budovy nestavějí. I toto město si ale pořídilo v moderní době svůj luxusní palác. Ne náhodou si honosné sídlo prezidenta vysloužilo přezdívku Bílý dům. Svůj americký předobraz připomíná jak mohutným bílým sloupořadím, tak vysokým kapito-lem. Ten sahá do výšky 50 metrů nad zemí. x

Foto: Shutterstock.com

BIŠKEK ▼ Největší jurta světa dostala české vytápění

Milionový Biškek, hlavní město Kyrgyzstánu, má jeden architektonický projekt, který je zajímavý i pro Čechy. Jde o nový komplex Dasmia s restaurací, kavárnami a administrativní budovou. Na projektu, který zahrnuje největší jurtu světa zabírající plochu tisíc metrů čtverečních, se podílela i česká společnost Regulus. Ta do areálu dodala úsporný vytápěcí systém. x

Tomáš Stingl

V Evropě vzlétnou záchrannářské drony, v Africe rostou nová města

Přinášíme zprávy o byznysu ve světě a příležitostech pro české vývozce od ředitelů zahraničních kanceláří CzechTrade.

BELGIE

V Bruselu vyzkouší vzdušnou první pomoc

Řada Belgičanů za prací dojíždí. Hlavní město Brusel se proto potýká s ranní a odpolední dopravní špičkou a snaží se najít efektivní řešení

v koncepčním vnímání městského prostředí ve 3D rozměru. Město Brusel společně s partnery jako Airbus, Eurocontrol či Evropská agentura pro bezpečnost letectví přistoupilo k iniciativě, která umožní efektivně využít vzdušný prostor, a to uvedením do provozu záchranných dronů, jejichž primárním zadáním bude dodat na místo nehody defibrilátory.

Iniciativa spočívá v několika demonstračních projektech zaměřených na územní a dopravní plánování, zapojení dronů a využití vzdušného prostoru. Ke konci letošního roku by měl mít Brusel jasno, jakým způsobem lze tento projekt v oblasti městské letecké mobility uvést v život. **x**

Alena Mastantuono, CzechTrade Brusel

MAROKO

Nový přístav usnadní dopravu zboží

Marocké ministerstvo dopravy, logistiky a vody vyhlásilo veřejné výběrové řízení na výstavbu nového přístavu ve městě Dachla. Výstavba přístavu spadá do národní strategie rozvoje jižní provincie Maroka. Stavební práce se odhadují na dobu asi sedmi let s objemem investic téměř deset miliard marockých dirhamů, tedy 24,5 miliardy korun. Výstavba se bude týkat přístavních staveb, konstrukcí a námořního mostu. Nový

přístav má být schopen zpracovat v prvních letech provozu 2,2 milionu tun zboží. Stane se tak významným střediskem zejména pro navázání vztahů a obchodní výměny se západní Afrikou. Podobná výběrová řízení v Maroku mohou být s ohledem na relativní bezpečnost v zemi a její rychlý ekonomický rozvoj zajímavá i pro české firmy. **x**

Tamer El-Sibai, CzechTrade Casablanca

EGYPT

Vláda hledá investory pro stavbu letovisek

Egyptská vláda zahajuje druhou fázi rozvojového plánu Severního pobřeží. První fáze skončila výstavbou několika sídlišť, města El Alamein a hlavně odstraněním nebezpečných zbytků materiálu ještě z druhé světové války. Toto čištění pobřeží bylo provedeno ve spolupráci a s podporou mezinárodních subjektů. Jelikož na svoje megalomanské plány nemá vláda peníze, rozděluje tuto výstavbu do čtyř fází a hledá zahraniční investory, kteří by byli ochotni se zapojit.

Cílem těchto projektů je využít optimální polohy pobřeží k výstavbě turistických středisek podle mezinárodních standardů. V oblasti se počítá se založením dalších moderních měst a ekologickou průmyslovou výrobou. Tato politika přesně odpovídá programu současné administrativy, která upřednostňuje výstavbu na nových i pouštních plochách před renovací tradičních městských center.

V této souvislosti se nabízí možnost zapojení českých firem z oborů spojených hlavně se stavebnictvím a vodním hospodářstvím. Voda je dnes v Egyptě nedostatkovým zbožím, se kterým je nutné odpovědně nakládat, a její dostupnost bude stále svízelnější. Například odsolování mořské vody bude jedním z východisek. **x**

Pavel Kalina, CzechTrade Káhira

Další aktuální zprávy a kontakty na zahraniční síť CzechTrade

CzechTrade denně – zahraniční obchodní příležitosti e-mailem

TURECKO

Ocelářský průmysl čekají investice i mise českých firem

Ocelárna Kardemir, jeden z největších tureckých výrobců v tomto oboru, před nedávnem oznámila plány na zřízení nové vysoké pece s roční výrobní kapacitou jeden milion tun oceli. „V rámci výhledového cíle 3,5 milionu tun výrobní kapacity ročně, jakož i zvýšení výkonu a produktivity, bylo představenstvem společnosti rozhodnuto o založení nové vysoké pece,“ uvedli zástupci firmy v tiskovém prohlášení pro Borsa Istanbul.

Společnost však zatím neposkytla podrobnější finanční údaje o nové investici. Kardemir dostavěl svou nejnovější, již pátou vysokou pec v roce 2015. Firma byla založena v roce 1937 a je jediným tureckým výrobcem železničních kolejnic. Kromě nich vyrábí také sochory, drátěné tyče či výtzuže. Dnes podnik v tureckém Karabükü zaměstnává více než čtyři tisíce lidí. Turecko je celkově osmým světovým výrobcem oceli. Podle statistik Turkish Steel Exporters' Association místní

ocelárny vyrobí ročně přes 37 milionů tun oceli.

I nedávná úspěšná dodávka českých lokomotiv společnosti CZ Loko do ocelárny Isdemir ukazuje, že se místním ocelárnám daří a české společnosti jim mají co nabídnout. Kancelář CzechTrade v Istanbulu proto plánuje v příštím roce uspořádat misi českých firem po tureckém ocelářském průmyslu. **x**

Vladislav Polách, CzechTrade Istanbul

SPOJENÉ ARABSKÉ EMIRÁTY

Region MENA rozjíždí miliardové projekty v energetice

V souvislosti s rozvojem regionu Středního východu a severní Afriky (MENA) jsou plánovány další projekty v energetickém sektoru. Také českým firmám se otevírají nové obchodní příležitosti. Existují reálné šance na úspěch s ohledem na tradici českého energetického průmyslu i zajímavé reference, na něž se naše společnosti mohou odvolat.

S celkovou cílovou částkou ve výši 859 miliard dolarů se v regionu MENA jedná o projekty ropného, plynárenského a petrochemického průmyslu. Mnohé už jsou ve stadiu realizace, další se plánují. Projekty

v hodnotě 283 miliard dolarů jsou zaměřeny na to, aby státy v regionu byly schopny pokrýt narůstající poptávku v nadcházejících dvou desetiletích. Podle odhadů má denní spotřeba ropy do roku 2040 vzrůst o deset milionů barelů denně. Nárůst spotřeby plynu je ve stejném časovém horizontu odhadován na 40 procent, u produkce petrochemického průmyslu dokonce na 60 procent.

Nedávné průzkumy ukázaly, že nejvíce prostředků na nové aktivity v ropném a plynárenském sektoru vynakládá saúdskoarabská firma

Aramco. Aktuálně se jedná o projekty ve stadiu realizace s hodnotou dosahující 31 miliard dolarů. **x**

Michal Nedělka, CzechTrade Dubaj

VIETNAM

Hanoj spojí s Prahou přímá letecká linka

Jihovýchodní Asie se stále těší velkému zájmu zahraničních investorů. Z celkové proinvestované částky za první půlku letošního roku, která činila víc než 16,7 miliardy dolarů, připadlo nejvíce na Hongkong. Ten přilákal téměř třetinový podíl. Další v pořadí jsou přibližně shodně Jižní Korea a Singapur a o pomyslnou třetinu se dělí Čína s Japonskem.

Investice rostou také ve Vietnamu. Poptávka po evropské kvalitě a aktuální téma EVFTA (Evropsko-vietnamská dohoda o volném obchodu) hýbe celou zemí. Vládní i soukromé organizace sdružující místní a zahraniční podnikatele pořádají odborné semináře a konference za hojně účasti převážně odborného publika. Jinými slovy je správný čas přidat Vietnam do hledáčku exportérů. Bonusem pro Česko je jednání o přímém leteckém spojení Praha–Hanoj, jehož spuštění je plánováno na první čtvrtletí příštího roku. Provozovat ho má letecká společnost Bamboo Airways. **x**

Ivan Nikl, CzechTrade Ho Či Minovo Město

Více informací o ocelářské misi do Turecka

Na Designbloku vynikly netradiční tapety i gril ve tvaru kráteru

V druhé půli října se v Praze konal 21. ročník mezinárodní výstavy Designblok.

Na akci se představili nadějní designéři i české firmy, které prorazily díky neotřelému designu v zahraničí.

V pravém křídle Průmyslového paláce, kde se konal letošní ročník Designbloku, byla umístěna specializovaná stage, kde si návštěvníci mohli poslechnout novinky a zajímavosti nejen ze světa průmyslového designu. Letošní 21. ročník akce se nesl v duchu budoucnosti – mezi řadou probíraných témat nechyběla udržitelnost či měnící se podoba pracovního prostředí. V Superstudiu umístěném v pravém křídle paláce se nacházela expozice především českých výrobců a jejich produktů vzniklých ze spolupráce se špičkovými designéry.

Historicky poprvé se přehlídky účastnila i agentura CzechTrade, která se právě tomuto spojení věnuje již více než deset let. Díky internímu projektu Design pro konkurenceschopnost mají malé a střední firmy možnost spolupracovat s profesionály z Adresáře designérů CzechTrade a na tuto spolupráci získat finanční příspěvek ve výši 50 tisíc korun. Právě

Foto: Tomáš Stínol

Tématem letošní výstavy byla úloha designu v budoucnosti.

design totiž na zahraničních trzích často rozhoduje o jejich úspěchu či neúspěchu. Příklady úspěšné spolupráce mezi podnikem a designérem si návštěvníci mohli prohlédnout ve stánku CzechTrade, kde vystavovaly například společnosti Vulcanus, Vavex či Kiwi Walker.

NEJEN VZHLED, ALE TAKÉ UDRŽITELNOST

V rámci doprovodného programu byly pro zájemce připraveny

Design neřeší pouze vzhled výrobků, ale reaguje i na aktuální trendy a výzvy. Stále více se diskutuje o tématu udržitelnosti, proto se designéři musejí zabývat také tím, jaké materiály a technologie použít.

přednášky například o byznysových trendech na italském trhu, o brexitu či o využití udržitelných materiálů. „Design neřeší pouze vzhled výrobků, ale reaguje i na aktuální trendy a výzvy. Stále více se diskutuje o tématu udržitelnosti, proto se designéři musejí zabývat také tím, jaké materiály a technologie použít. Považujeme za úspěch, když se firmy rozhodnou společně s designérem navrhnout produkt, který tyto aspekty bere v potaz,“ říká Zuzana Sedmerová z agentury CzechTrade, manažerka projektu Design pro konkurenceschopnost.

Přehlídku Designblok navštívil také ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček, kterého po areálu provedli ředitelka festivalu Jana Zielinski a zástupci agentury CzechTrade. „Malé a střední firmy často nemají dostatečné prostředky, aby

zajistily konkurenceschopnost svého produktu zejména v oblasti designu. Proto je podpora státu v tomto oboru klíčová," říká ministr Karel Havlíček.

CzechTrade exportérům pomáhá například prostřednictvím Adresáře designérů, který je doporučuje s profesionály v tomto oboru. Dosud agentura registruje stovky exportně úspěšných produktů, na kterých firmy spolupracovaly s designéry z Adresáře designérů CzechTrade.

GRIL VULCANUS PŘIPOMÍNÁ SOPKU

Olomoucká firma Vulcanus se zaměřuje na kvalitní kovovýrobu speciálních grilů. Jeden takový byl k vidění v rámci letošního Designbloku v expozici CzechTrade. Majitel svou společnost pojmenoval po římském bohu ohně a patronovi kovářů, jelikož unikátnost grilů Vulcanus tkví ve využití centrálního ohně, který připomíná vulkanický kráter. Díky tomu je gril přístupný ze všech stran a do procesu se tak může zapojit celá rodina. Gril je možné využívat celoročně a nevadí mu ani nepříznivé venkovní podmínky.

Díky použití patinující oceli je gril odolný a trvanlivý – z tohoto materiálu se vyrábí například i zaoceánské lodě. „V zahraničí i u nás je tento typ oceli využíván na železniční mosty nebo pro vysokozátěžové konstrukce. Nepotřebuje žádnou nátěrovou hmotu a vydrží i dvě generace. Gril Vulcanus již máme patentovaný pro evropský, australský i americký trh. Agentura CzechTrade nám pomohla ho představit v zahraničí, kde jsme nové zákazníky oslovovali na několika veletrzích. Úspěch slavíme zejména v Itálii, kde se naše grily těší velké oblibě," říká majitel firmy Ondřej Kovář.

VAVEX USPĚL V JAPONSKU

Na Designbloku letos poprvé vystavoval i významný český výrobce a zároveň přední prodejce tapet, firma Vavex 1990. Společnost na trhu působí již téměř třicet let a její produkty slaví úspěch i v Asii, Africe či Austrálii. Velmi atraktivní je pro ni zejména japonský trh, protože v zemi panuje velký zájem o designové tapety, které česká společnost nabízí. Jedná se přitom o malý podnik s ne-

Foto: Vulcanus

celou padesátkou zaměstnanců.

S exportem do zahraničí firmě dlouhodobě pomáhá také CzechTrade. V rámci projektu Design pro konkurenceschopnost vznikly dvě nové kolekce tapet a Vavex využil podporu také na účast na veletrhu Heimtextil v Německu. I účast na Designbloku zástupci Vavexu hodnotí velmi pozitivně. „Jsme rádi, že jsme tu letos mohli vystavovat. Je to šance navázat nové vztahy jak s designéry, tak se širokou veřejností. Také nám to umožnilo rozšířit povědomí o značce," pochvaluje si Václav Velát z firmy Vavex 1990.

LAVIČKA OD ČESKÝCH DESIGNERŮ STOJÍ PŘED EVROPSKÝM PARLAMENTEM

Vedle firem představil Designblok i talentované a úspěšné designéry. Nemohlo tedy chybět ani autor-ské duo Herrmann&Coufal. Jejich designové studio funguje pět let a za tu dobu získalo řadu ocenění. Pyšnit se může například druhým místem v letošním ročníku soutěže Czech Grand Design v kategorii Designér roku za kolekci nábytku Pixel. Mladí a nadějní designéři mají velmi široké spektrum, do jejich portfolia kromě nábytku patří například světla, instalace či malé budovy. Nechtějí se totiž na nic specializovat a naopak vítají rozmanitost práce.

Dvojici se podařilo prorazit i v zahraničí. Pro francouzské město Štrasburk navrhla lavičku, která nyní stojí před budovou Evropského parlamentu. O zahraniční zakázky má duo Herrmann&Coufal velký zájem,

Gril z produkce české firmy Vulcanus je navržen jako „rodinné ohniště“.

Pozvánka na bezplatný seminář o designu na akci Meat Design Ostrava

Foto: Tomáš Štípl

K vidění byly mimo jiné i stroje nebo auta netradičních tvarů.

protože český trh podle nich není dostatečně velký. S tím se jim snaží pomáhat CzechTrade. „Spolupráce s agenturou si velmi vážíme. Myslíme si, že bez ní by nevznikl například úspěšný projekt Bend pro brněnskou firmu Duro," uvedl jeden z designérů Eduard Herrmann. x

Agentura CzechTrade

LONDÝŇANÉ DOSTALI ČESKÉ PIVO VE STYLOVÉM BARU

Další událostí, kde se představil český design, byla nedávná prestižní akce v Londýně nazvaná London Design Fair. Na ní mohli návštěvníci obdivovat mimo jiné společný český pavilon. Organizátorem české účasti byla britská pobočka agentury CzechTrade, které finančně pomohlo ministerstvo průmyslu a obchodu.

Exteriérové a zejména interiérové designové laděné vybavení totiž v Londýně představuje velmi zajímavý byznys, což výstava jednoznačně potvrdila. Tvůrčí záměr českého pavilonu vycházel ze snahy představit designový craft bar, kde se servírují piva z českých špičkových řemeslných a regionálních pivovarů. Na ten pak volně navázaly prostory k sezení, vstupní recepce i nevelké byznys centrum včetně promítací interaktivní obrazovky. Součástí bylo i stylové osvětlení a ručně fukané české sklo.

Cirkulární ekonomika? Podrážka z mořských řas nebo beton ze sutě

Design a inovace v současnosti směřují k cirkulární ekonomice. Tedy k takovému pojetí výrobku, které minimalizuje odpad a umožňuje materiál znovu využít.

Ukázkou nápaditého řešení v rámci cirkulární ekonomiky může být například speciální beton z produkce pražské společnosti ERC-Tech. Jde o materiál, u něž je až sto procent přírodního kameniva nahrazeno recyklovaným plnivem ze stavebních a demoličních odpadů, jako jsou cihly, střešní krytiny, sanitární keramika nebo běžný beton. Použití plniva z druhotných zdrojů šetří přírodní nerostné suroviny.

SKLÁRNA CHYTŘE VYŘEŠILA PROBLÉM S ODPADEM

Zajímavý přístup zvolili ve Sklárně Janštejn. Tam efektivně řeší otázku vlastního předspotřebního odpadu výrobou tavených barevných skleněných desek Brokisglass, které nabízejí řadu využití v designu i architektuře. Sklárna mívala měsíčně ke dvaceti tunám zbytkových střepů z foukaných skleněných produktů, které nově upcykluje na inovativní materiál. Střepy vrstvené z více barev nelze znovu přidávat do skloviny, neboť by znehodnocovaly barvu a další vlastnosti nově taveného materiálu.

PĚNA VYROBENÁ Z BIOMASY

Další ukázkou nápadu, který pomáhá účelnosti výrobku a zároveň je šetrný k přírodě, je pěna Bloom Foam. Jde o pružnou pěnu s příměsí biomasy z řas, jejíž výrobní proces přispívá k vyčištění a obnově přírodních biotopů, které jsou invazivními řasami zamořeny. Tato pěna je použita v nové kolekci H&M Conscious Exclusive v podrážkách bot. Výroba jednoho páru sandálů s touto pěnovou vložkou umožňuje navrácení 112,5 litru čisté vody zpět

do přírody. Řasy se sklízí v Číně a ve Spojených státech.

NA UDRŽITELNÝ DESIGN LZE ZÍSKAT DOTACI

Témata, jako jsou udržitelný design a inovativní materiály v souladu s principy cirkulární ekonomiky, rezonují i na vzdělávacích akcích organizovaných agenturou CzechTrade v rámci projektu Design pro konkurenceschopnost. Ten využívá peněz z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, konkrétně programu Marketing.

CzechTrade připravuje tyto semináře ve spolupráci s pražskou pobočkou mezinárodní sítě knihoven materiO Prague, která sdílí rozsáhlé materiálové know-how v online databázi více než osmi tisíc vzorků. Kromě výukové činnosti v oblasti inovativních materiálů a souvisejících technologií slouží knihovna také jako platforma, která propojuje kreativní obory s vědou, výzkumem a samotnými výrobci materiálů. Skrze odborné rešerše, vytvořené na míru, pak pomáhá svým klientům hledat nejvhodnější materiálová řešení, a tím jim umožňuje být o krok napřed před konkurencí. Věnuje se také dopadům materiálů na životní prostředí a způsobům, jak v praxi uplatnit principy cirkulární ekonomiky. S knihovnou materiálů materiO úzce souvisí magazín Material Times,

Zásadním tématem seminářů jsou principy cirkulární ekonomiky. Stát chce motivovat firmy a designéry ke změně pohledu na produkt a jeho výrobu.

Foto: Martin Chum

Pěknou ukázkou českého užitého designu z upcyklovaného materiálu Brokisglass jsou originální svítidla značky Brokis.

kteří se zaměřuje na tvůrčí svět architektury, materiály a technologie.

Zásadním tématem seminářů jsou právě principy cirkulární ekonomiky. Stát chce motivovat firmy a designéry ke změně pohledu na produkt a jeho výrobu. V první řadě designéři jsou těmi, kteří mohou během inovačních procesů velmi výrazně ovlivnit podobu produktů. Proto je jejich vzdělávání v této oblasti zásadní pro přechod na cirkulární ekonomiku. „Účastníci seminářů, které s agenturou CzechTrade připravujeme, mají možnost se seznámit s případovými studii a fyzickými vzorky materiálů. Naši materiáloví konzultanti předkládají konkrétní příklady řešení, jak pozitivně ovlivnit udržitelný rozvoj,“ říká Jan Kolář z materiO Prague. **x**

Zuzana Sedmerová
 Manažerka projektu Design pro konkurenceschopnost CzechTrade

Pták kivi loví chovatele na zářivé barvy a jemný humor

Česká firma Kiwi Walker chce zahýbat trhem hraček pro zvířata a pomůcek pro chovatele. Do prý nudného prostředí přinesla skrze design svých výrobků víc nadsázky a pestrobarevnosti.

Název anglický, sídlo v Česku, jméno po ptákově z Nového Zélandu. Pražská firma Kiwi Walker podnikatele Jana Ráče má už na první pohled mezinárodní ambice. Však i její osmičlenný tým má mezinárodní složení a výroba netradičních hraček a pomůcek pro domácí mazlíčky probíhá rovnou v pěti zemích – v Číně, Polsku, Německu, Itálii a Velké Británii.

Zakladatel firmy nabízí také pronájem výstavních stánků na veletrzích se zbožím pro domácí mazlíčky či jejich chovatele a všiml si, že na těchto akcích převládají nevýrazné, šedé barvy. Právě vůči tomuto trendu se zkusila firma založená v roce 2014 vymezit. Vsadila na neotřelý tvar hraček a nepřehlédnutelné obaly. „Když se podíváte na většinu současných výrobků pro mazlíčky, vypadají všechny stejně. Bez urážky, připadají mi trochu nudné. Pokusili jsme se proto do toho vnést více barev a špetku humoru,“ shrnuje základní strategii obchodní ředitel společnosti Toby Downes.

PES DO KAŽDÉ TŘETÍ RODINY

Výrobky pro zvířata jsou přítomny v Evropě obrovským byznysem. „Celkový obrat trhu s potravinami a doplňky pro domácí mazlíčky dosáhl loni v Evropské unii 38,5 miliardy eur. A přesto toto odvětví zcela postrádá nový produktový design, zajímavé obaly i chytrý marketing,“ podotýká Downes.

Firma díky výraznému designu hraček a obalů začala úspěšně vyvážet například do Irsku, Španěl-

Pták kivi zdobí nejen logo pražské firmy, ale jakožto maskot se v různých obměnách objevuje i jako hračka pro mazlíčky.

Foto: Kiwi Walker

ska, Skandinávie, Rumunsko či na Slovensko i do dalších zemí.

V současnosti proniká i na italský trh. Letos v březnu byla s podporou agentury CzechTrade na veletrhu v Miláně, což je město designu zasvěcené. Podle Marka Atanasčeva, ředitele kanceláře CzechTrade v Miláně, dají právě italští zákazníci při volbě produktu

Obrat trhu s potravinami a doplňky pro domácí mazlíčky dosáhl loni v Evropské unii 38,5 miliardy eur.

hodně na vzhled. „Výrobek by měl být prostřednictvím designu spojen s nějakou pozitivní emocí. České firmy se často dlouze soustřeďují na představení technických detailů, místo aby daly do prezentace jednu pěknou fotku,“ podotýká Marek Atanasčev.

Za posledních 12 měsíců dosáhla firma obratu 9,8 milionu korun. Ambice navyšovat prodej má pražská společnost samozřejmě i na domácím trhu. Češi totiž patří k nejvášnivějším

chovatelům na světě. Například psů je zde chováno 2,3 milionu a jsou součástí zhruba každé třetí domácnosti. Celkově Češi za pomůcky a potravu pro různé domácí mazlíčky utratí ročně 12 miliard korun.

OBAL PRODÁVÁ

Kiwi Walker se snaží pozornost chovatele vybírajícího na prodejně ze záplavy podobných pytlů s krmivem upoutat výraznějším obalem. A u hraček pro mazlíčky popouští uzdu fantazii. To platí třeba pro gumovou závodní bugatku, kterou řídí právě pták kivi.

Export těchto hraček přitom nemusí skončit jen na hranici Evropské unie, přestože ta tvoří skoro polovinu světového trhu se zbožím pro domácí mazlíčky. Jejich chov se ale spolu s rostoucí životní úrovní stále víc prosazuje i v Latinské Americe a v Asii. Celosvětově tak už nyní odvětví představuje příležitost na úrovni 80 miliard eur ročně. x

Tomáš Stingl

Jak na brexit: malý průvodce pro exportéry

Od původně stanoveného data brexitu uplynulo už více než sedm měsíců. Přesto stále není jasné, jakou podobu bude odchod Spojeného království z Evropské unie nakonec mít. Přinášíme základní tipy, na co by se měli čeští vývozci v souvislosti s brexitem připravit.

Navzdory vši nejistotě okolo výsledné podoby brexitu je už dnes jasné, jaká opatření by bylo vhodné přijmout pro případný odchod Velké Británie z Evropské unie bez dohody. Jde o to, aby mohla vzájemná obchodní výměna mezi Českem a Spojeným královstvím pokračovat, případně i za ztížených podmínek.

V případě, že česká společnost prodává zboží či poskytuje služby do Spojeného království nebo z něj zboží a služby naopak nakupuje, anebo přes Spojené království zboží jen přepravuje, je důležité si ujasnit, jaké dopady může brexit mít bez ohledu na to, zda bude s dohodou, nebo bez ní.

BEZ DOHODY?

CLA HNED V DEN VÝSTUPU

Pokud Spojené království opustí EU bez výstupové dohody, stane se v den odchodu takzvanou třetí zemí, jejíž vztahy k EU se budou řídit pravidly Světové obchodní organizace (WTO). To oproti stávajícímu stavu přinese značné zhoršení vzájemného obchodování. A to okamžitě, tedy bez jakéhokoliv přechodného období, s nímž počítá výstupová dohoda. EU by v takovém případě začala uplatňovat na hranicích se Spojeným

královstvím své předpisy jako ve vztahu s každou jinou třetí zemí, s níž nemá žádné preferenční ujednání – tedy včetně celních, technických, sanitárních a fytosanitárních norem a jejich ověřování v souladu se svými standardy.

S DOHODOU ZÍSKAJÍ OBĚ STRANY ČAS DÍKY PŘECHODNÉMU OBDOBÍ

Situace bude pro Evropskou unii, Spojené království i jejich obchodní společnosti a podniky mnohem příznivější, pokud bude výstupová dohoda uzavřena. Dohoda totiž upravuje nejen proces ukončení členství Velké Británie v unii, ale především upravuje podmínky pro přechodné období. V tomto ohledu je schválení výstupové dohody pro spořádaný odchod Spojeného království z EU klíčové – přechodné období poskytne všem podnikatel-

ským subjektům potřebnou jistotu stran uplatňovaných pravidel na obou stranách kanálu La Manche a rovněž poskytne Velké Británii i EU další čas na vyjednání dohody o budoucích vztazích.

Během přechodného období se na Spojené království bude pohlížet, jako kdyby bylo i nadále členem EU a bude se na něj vztahovat unijní právo v plném rozsahu, a to včetně nově přijatých pravidel a jurisdikce Soudního dvora EU. Spojené království se však nebude moci účastnit jednání unijních institucí a orgánů, ani těch stanovených mezinárodními dohodami EU, a nebude mít žádný vliv na legislativní proces v EU. Po celou dobu přechodného období však zůstane součástí vnitřního trhu a celní unie – v prvních letech po brexitu by se tedy pro vývoz a dovoz zboží nemělo nic zásadně změnit oproti současnému stavu.

Mezi Velkou Británií a Českem ročně proudí zboží za 300 miliard korun, takže brexit bude mít na exportéry velký dopad.

Foto: Shutterstock.com

Jednu z hlavních vstupních bran na britské souostroví je pro zboží přístav Dover.

PÁTÁ NEJDŮLEŽITĚJŠÍ DESTINACE

Spojené království je pro český export pátou nejdůležitější destinací. Každý rok mezi ČR a ostrovy putuje zboží a služby v hodnotě zhruba 300 miliard korun. Dopady

brexitu tedy česká ekonomika v každém případě pocítí. Obzvláště zranitelné mohou být malé a střední podniky a firmy, které dosud nemají zkušenosti s obchodováním mimo EU.

Z toho samozřejmě vyplývají potíže, kterým by čelil také český export – kromě celních sazeb je to i celá řada netarifních překážek a regulatorních, administrativních či logistických problémů. Konečným důsledkem výše uvedeného postupu by pak mohlo být navýšení ceny, a tudíž i možná ztráta konkurenceschopnosti.

NÁRŮST „PAPÍROVÁNÍ“

Již dnes je zřejmé, že zboží dovážené na celní území EU ze Spojeného království nebo vyvážené v opačném směru bude podléhat takzvanému celnímu dohledu a může být podrobeno celním kontrolám podle nařízení EU č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie.

V praxi to znamená zavedení celních formalit, a to včetně povinnosti

předložit celní prohlášení zpravidla jak na přepravu, tak na konkrétní další formy předpokládaného nakládání se zbožím (volné nakládání, skladování, zpracovatelské operace), dále možnost vyžadovat zajištění celního dluhu celními orgány s ohledem na podmínky toho kterého konkrétního celního režimu.

Rovněž bude uplatněno clo na zboží, které bude dováženo na celní území EU ze Spojeného království dle společného celního sazebníku EU. Je nutné počítat také se změnou správy daně z přidané hodnoty a spotřební daně a rovněž i se zákazy nebo omezeními pro vybrané druhy zboží, zejména z důvodů ochrany veřejného zdraví a bezpečnosti, ochrany životního prostředí nebo kulturního bohatství, a s tím spojenými administrativními povinnostmi, například v podobě licencí k obchodu s tímto zbožím. **x**

Jitka Savin a Michal Šiffner
Oddělení evropských záležitostí, sekce Evropské unie a zahraničního obchodu
Ministerstvo průmyslu a obchodu

POVINNOSTI PŘI DOVOZU ZE ZEMÍ MIMO EU

- x** Být registrován a mít přidělen identifikátor hospodářského subjektu (číslo EORI).
- x** Stanovit sazební zařazení zboží.
- x** Zkontrolovat, zda zboží nepodléhá zákazům či omezením.
- x** Stanovit celní hodnotu zboží.
- x** Zvolit celní režim.
- x** Předložit celní prohlášení a odeslat zboží.
- x** Zaplatit clo, DPH a spotřební daň.
- x** Schovat příslušné doklady pro případ kontroly.

POVINNOSTI PŘI VÝVOZU ZBOŽÍ MIMO EU

- x** Být registrován a mít přidělen identifikátor hospodářského subjektu (číslo EORI).
- x** Předložit zboží celním orgánům.
- x** Zabezpečit podání vstupního souhrnného prohlášení.
- x** Podat dovozní prohlášení.
- x** Splnit podmínky obchodněpolitických opatření.
- x** Splnit podmínky pro propuštění zboží do celního režimu.

Rozhodnou prosincové volby

Jakou konečnou podobu bude mít brexit, na to bude mít klíčový vliv výsledek voleb ve Velké Británii v první půli příštího měsíce.

Výslednou podobu brexitu lze stále těžko odhadovat, protože kartami mohou zamíchat výsledky předčasných voleb, které se budou ve Velké Británii konat 12. prosince. Na druhé straně výraznou pozitivní zprávou pro všechny, kteří s ostrovy obchodují, bylo dosažení shody Evropské unie a Velké Británie na úpravě sporné irské pojistky. Díky tomu se i varianta odchodu Spojeného království z EU na základě výstupové dohody stala o něco reálnější a dává naději všem občanům, podnikatelům i podnikům, že i po brexitu budou jasně nastavena pravidla pro přístup na trh zboží a služeb a ještě nějakou dobu po brexitu bude zaručen pohyb pracovní síly za současných podmínek.

Právě takzvaná irská pojistka, jejímž cílem je zabránit vzniku tvrdé hranice mezi Irskou republikou a Severním Irskem prostřednictvím jednotného celního prostoru na území Irského ostrova, byla zásadní překážkou schválení výstupové dohody britským parlamentem.

NEJSPORNĚJŠÍ „IRSKÁ POJISTKA“

Po třech neúspěšných pokusech o schválení výstupové dohody v britské Dolní sněmovně Theresa Mayová rezignovala na funkci předsdkyně Konzervativní strany i předsdkyně vlády a v obou funkcích ji ke konci července nahradil bývalý starosta Londýna a exministr zahraničí Boris Johnson. S nástupem Johnsona do funkce se vnitropolitická situace kolem brexitu ještě vyostřila a brit-

Foto: Shutterstock.com

Favoritem předčasných britských voleb jsou zatím konzervativci premiéra Borise Johnsona.

Podrobné informace o brexitu pro české exportéry

skou politickou scénou na konci léta otřásla série zvrátů, včetně nezákonného přerušování zasedání parlamentu ze strany vlády.

Na počátku minulého měsíce nicméně Británie konečně předložila návrh alternativního návrhu ke změně hlavního sporného bodu ve výstupové dohodě, tedy protokolu upravujícího zmiňovanou irskou pojistku. Intenzivní jednání mezi britskou reprezentací a EU byla korunována dohodou na úpravě znění protokolu.

Ten tedy nyní mimo jiné upravuje podmínky pro vznik celoostrovní regulační zóny, v jejímž rámci bude Severní Irsko součástí celního území

Velké Británie, ale budou se na něj vztahovat celní pravidla EU a zboží vstupující na Irský ostrov bude rovněž podléhat pravidlům EU. Důležité je, že jurisdikce Soudního dvora EU v této oblasti tak zůstane zachována.

Zvláštní pravidla pak budou platit u zboží pro vlastní potřebu pocházejícího z Velké Británie (například při stěhování) a také pro jiné zboží, které bude podléhat kritériím přijatým smíšeným výborem.

DALŠÍ PŘEDČASNÉ VOLBY

I přes tento výrazný pozitivní posun však striktně odmítavý postoj premiéra Johnsona k dalšímu odkladu brexitu vyústil v odložení projed-

Na kontinentálním pobřeží patří k nejdůležitějším prostředníkům obchodu se Spojeným královstvím belgický přístav Zeebrugge.

Foto: Shutterstock.com

nání upravené výstupové dohody v britském parlamentu a přijetí Letwinova dodatku, který ukládá vládě povinnost před hlasováním o samotné výstupové dohodě předložit parlamentu k projednání prováděcí zákon k brexitové dohodě. Premiér v reakci na schválený dodatek i další odmítnutí vládního návrhu harmonogramu na zrychlené projednání prováděcího zákona ze strany Dolní sněmovny oznámil, že pozastavuje projednávání prováděcího zákona a jeho vláda se soustředí na zrychlení přípravy na odchod z EU bez dohody.

V souladu s Bennovým zákonem byl premiér Johnson rovněž nucen odeslat do Bruselu žádost o další odklad brexitu. Díky tomu došlo k odblokování patové situace v britském parlamentu a premiérovi Johnsonovi se podařilo, po několika neúspěšných pokusech, prosadit vypsaní předčasných parlamentních voleb na 12. prosince. Jejich výsledek bude mít na budoucí podobu brexitu výrazný vliv. ✘

Jitka Savin a Michal Šiffner

Oddělení evropských záležitostí, sekce Evropské unie a zahraničního obchodu Ministerstvo průmyslu a obchodu

INFORMAČNÍ ZDROJE A UŽITEČNÉ ODKAZY

Na webových stránkách ministerstva průmyslu a obchodu je dostupný přehledný Průvodce pro podnikatele k dopadům brexitu, v němž lze snadno zjistit, co vše brexit znamená právě pro konkrétní typ podnikání. Brexit v kostce pak nabízí průběžně aktualizovaná informační stránka www.businessinfo.cz/brexit, kde jsou soustředěny nejdůležitější informace, užitečné odkazy, kalendář akcí i záznamy z proběhlých seminářů.

Ministerstvo také firmám nabízí individuální asistenci, a to prostřednictvím konzultací u konkrétních případů na e-mailové adrese brexit@mpo.cz nebo Zelené lince pro export 800 133 331. Podrobné informace o celních postupech a potřebných formalitách jsou průběžně zveřejňovány na webové stránce celní správy www.celnisprava.cz a prolinkováním prostřednictvím webového rozcestníku www.brexitinfo.cz je možné získat informace dalších ministerstev, například s upozorněními na změny týkající se dalších oblastí a opatření přijímaných v souvislosti s brexitem.

Západoevropské přístavy nachystaly chytré systémy

FRANCIE

Země galského kohouta zavedla systém chytré hranice neboli smart border. Aby doprava mohla být plynulá, stojí systém na třech principech – přípravě před příjezdem na hranici, spárování přeprave a převáženého zboží a maximální automatizaci při vyhodnocování celních orgánů. Skrze systém SI Brexit bude třeba vložit veškerou dokumentaci a vygenerovat čárový kód, který bude mít přepravce

spárovaný s SPZ přepravce. Následně systém automaticky vyhodnotí, zda po vylodění, respektive výjezdu z Eurotunelu, může pokračovat v cestě či bude zastaven za účelem dalších kontrol či opatření.

BELGIE

V belgickém přístavu Zeebrugge je umožněna přeprava nákladu bez doprovodu. Podmínkou úspěšné přepravy v tomto přístavu je rezervace místa na trajektu

a notifikace příjezdu do hraničního prostoru prostřednictvím systému RX/SeaPort, kam musejí být nahrány i příslušné celní dokumenty. Následně systém automaticky vyhodnotí, zda náklad může volně pokračovat do cílové destinace, nebo je třeba dalších kontrol a doplnění dokumentů ze strany příslušných úřadů.

NIZOZEMSKO

Ve spolupráci se soukromým sektorem vyvinulo Nizozemsko

jednotný systém Portbase. Ten je postaven na spolupráci všech aktérů – vývozců, dovozců, přepravců i námořních přepravních společností v řetězci. Podmínkou přepravy přes kanál La Manche je registrace v Portbase, nahrání veškerých dokumentů do aplikace a spárování s SPZ přepravce. Naskenovaná SPZ bude vstupenkou do prostoru přístavu. Bez registrace, dokumentů nebo notifikace příjezdu nebude přeprava zboží umožněna. ✘

BUSINESSINFO.CZ:

V bývalé mlékárně vyrábějí „přátelskou kyselinu“

Společnost Contipro vyváží 95 procent kyseliny hyaluronové a výrobků vytvořených na jejím základě do zahraničí. Kyselina se široce využívá pro výrobu kosmetiky nebo léků.

Dvoutisícová obec Dolní Dobrouč ležící v podhůří Orlických hor patří již tři desetiletí k významným centrům tuzemského výzkumu a zároveň exportu vyspělých technologií. Na podnikatelskou mapu se dostala díky Vladimíru Velebnému. Ten v objektu bývalé dobroučské mlékárny vyrábí jednu z klíčových surovin současného farmaceutického a kosmetického průmyslu – kyselinu hyaluronovou. Společnost Contipro, kterou založil, patří v oboru k významným světovým hráčům.

Předtím, než několik měsíců po pádu socialismu v Česku založil firmu, pracoval Vladimír Velebný 18 let na lékařské fakultě v Hradci Králové jako asistent a studoval různé složky takzvaného pojiva. Zejména elastin, ale také kolagen a kyselinu hyaluronovou. „Při sledování literatury jsem si všimnul, že narůstá počet patentů, které se zabývají produkcí kyseliny hyaluronové a její aplikací zejména v kosmetice. To byl jasný signál, že firmy uvažují o její průmyslové aplikaci a co nevidět zahájí výrobu,“ popisuje Vladimír Velebný, co předcházelo jeho podnikatelské dráze.

Foto: Contipro

Firma Contipro zaměstnává v současnosti téměř 250 pracovníků a její roční tržby přesáhly 800 milionů korun.

Protože kyselinu a její funkci zejména v kůži studoval, a tudíž měl dostatek znalostí o jejích vlastnostech i přípravě a případně i výrobě, začal promýšlet různé medicínské aplikace, kde by bylo možné kyselinu použít.

ZAČÍNAL S KUCHYŇSKÝM ROBOTEM

Start podnikání v období, kdy končila řada národních a státních podniků, a živelně začínalo vznikat množství nových firem, nebyl snadný. Nejdříve začal Velebný s výrobou výživových doplňků pro sportovce s pomocí obyčejného kuchyňského robota, později se vypracoval až na dodavatele pro kosmetický a dokonce i farmaceutický průmysl. Musel dokázat přesvědčit nákupčí kosmetických firem, kterým šlo nejenom o cenu, ale hlavně o kvalitu suroviny, že dobroučská společnost je dodavatelem kvalitní kyseliny a že kvalitu je schopna udržovat pro všechny dodávky. „To byla skutečně obrovská výzva. Náhled na kvalitu produktů pocházejících z tehdejšího Českoslo-

venska byl tristní,“ podotýká zakladatel společnosti Contipro.

V PRVNÍ SVĚTOVÉ PĚTCE

Většinu své produkce, zhruba 51 procent, vyváží Contipro do zemí západní Evropy, 20 procent pak do USA a Kanady, 20 procent do zemí Jihovýchodní Asie, kde patří k největším zákazníkům zejména Jižní Korea, Japonsko, Čína, Taiwan a Thajsko. Asi pět procent jde na tuzemský trh a zbytek do dalších oblastí světa, kde společnost prodává na všech pěti světadílech.

V segmentu kyseliny jako suroviny patří česká společnost mezi tři až pět největších producentů na světě. V současné době má firma 247 zaměstnanců a její tržby za vlastní produkty a služby činily v loňském roce 801 milionů korun. Každý rok společnost uvádí na trh tři nové výrobky. Letos plánuje svůj standard výrazně překonat. Na trh už uvedla tři přípravky pro aplikaci v kosmetice a jeden pro užití ve veterinářství. Další tři výrobky ještě připravuje. **x**

Dalibor Dostál
 Redaktor portálu BusinessInfo.cz

Více o úspěšném vývozi Contipro
www.businessinfo.cz/contipro

Video: Ohlédnutí za brněnským veletrhem

Už po šedesáté prvé otevřel letos své brány Mezinárodní strojírenský veletrh v Brně. Hlavním tématem byl Průmysl 4.0 a digitální továrna, tedy digitalizace výroby. Pavilonu Z dominovala Česká národní expozice The Country For The Future, která sloučila pod jednu střechu veškeré služby podnikatelům.

Video z veletrhu

[www.businessinfo.cz/
exportni-zrcadlo](http://www.businessinfo.cz/exportni-zrcadlo)

Co se skrývá za zkratkou SEO

O zkratce SEO mají povědomí především podnikatelé, kteří se pouštějí do online byznysu, rozbíhají e-shop nebo jiné aktivity na webu. Vědět, co tento pojem znamená, se však vyplatí prakticky každé firmě, protože s růstem významu internetu dokáže výrazně pomáhat v podnikání.

Vysvětlení pojmu SEO

Exportér prosperuje díky popularitě florbalu

Jako by Jaroslav Větrovec před dvaceti lety věděl, že Česko postihne florbalové šílenství. Jeho firma tehdy začala v malé dílně vyrábět hokejky, se kterými dnes hrají statisíce nadšenců po celém světě. I přes svůj handicap dokázal majitel firmu vybudovat na zelené louce a zajistit jí prosperitu.

Zkušenosti výrobce hokejek

[www.businessinfo.cz/
export-videa](http://www.businessinfo.cz/export-videa)

Jablonecký EcoGlass lisuje čočky

Skleněná optika bojuje v posledních letech s plastovou konkencí. Díky LED světlům však mají výrobky z tradičního materiálu zajištěnou budoucnost. Mezi jeho výhody patří i dlouhodobá kvalita ve venkovním prostředí.

Profil úspěšného vývozce

[www.businessinfo.cz/
ecoglass](http://www.businessinfo.cz/ecoglass)

Zaměstnanci po třicítce narážejí na platový strop

Velká část zaměstnanců se domnívá, že je čeká neustálý platový růst, na mzdový strop ve skutečnosti naráží již brzy po dosažení třiceti let věku. Tento jev souvisí především s dosaženým vzděláním. Třicítka znamená stopku v růstu mezd především pro středoškoláky.

Analýza růstu platů

Video: Magazín ze světa byznysu

Portál BusinessInfo.cz a agentura CzechTrade společně připravily nový videomagazín o podnikání. Jednotlivé díly jsou vysílány vždy ve středu od 17:20 a 21:20 na Regionální televizi.

Odvysílané díly pořadu

[www.regionaltelevize.cz/
byznys](http://www.regionaltelevize.cz/byznys)

Česko se představilo jako partner veletrhu v Šanghaji

Lasery, optika, biotechnologie, letadla. Nejen ty představila společná česká expozice na veletrhu CIIE 2019 v Šanghaji na počátku listopadu, který je největší akcí svého druhu v Číně.

Hned dvě expozice představily nabídku českých podniků na mezinárodním veletrhu China International Import Expo (CIIE 2019), který se uskutečnil počátkem listopadu v Šanghaji. Jde o největší veletrh v Číně zaměřený na import zahraničního zboží a služeb.

Prezentace České republiky, kterou uspořádalo ministerstvo průmyslu a obchodu, koncepčně vycházela z Inovační strategie a nesla se v duchu nově formulované národní hospodářské vize Czech Republic:

The Country For The Future. Česko mělo letos na veletrhu status partnerské země. Ten čínská strana udělila celkem patnácti zemím světa – z těch evropských ho vedle České republiky získaly také Francie, Itálie a Řecko.

„V rámci české účasti byly otevřeny dvě expozice, jedna v národní části a jedna v komerční části výstavy. Národní expozice se realizovala na ploše 256 metrů čtverečních pod novým konceptem Czech Republic: The Country For The Future s důrazem na inovativní řešení a unikátní technologie. Představilo

Foto: CzechTrade

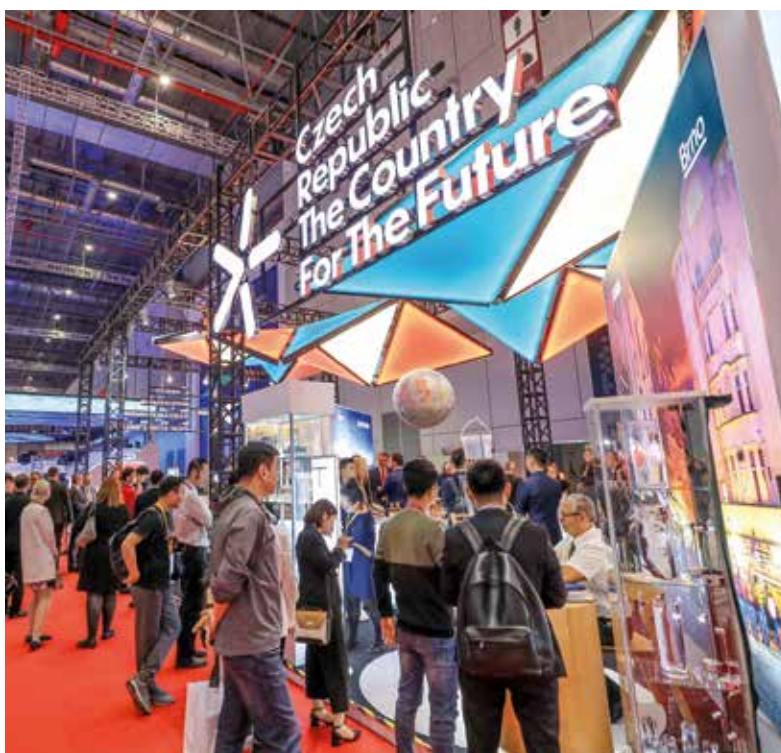
Veletrh CIIE se koná v Šanghaji jakožto hlavním centru čínského byznysu.

se v ní třináct firem z automobilového a leteckého průmyslu, z oborů biotechnologií a nanotechnologií, optiky, laserů či strojírenství,“ popsal českou účast vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček. Služby na jednom místě poskytovali společně se zástupci ministerstva také pracovníci agentur CzechTrade, CzechTourism a CzechInvest. Prezentoval se také Ústecký kraj a Dům zahraniční spolupráce.

Akce byla ideální příležitostí pro firmy, jak oslovit čínský trh nebo tam posílit svou pozici. Export do Číny zatím zůstává výzvou. V posledních pěti letech tam český export vytrvale rostl a loni zaznamenal meziroční nárůst o sedm procent. „Naším cílem je negativní obchodní bilanci měnit podporou českých podniků, včetně malých a středních firem, při jejich vstupu na čínský trh, a to i do dalších oblastí a provincií Číny, které procházejí procesem industrializace,“ uvedla v Šanghaji náměstkyně pro řízení sekce Evropské unie a zahraničního obchodu Martina Tauberová. **x**

Miroslav Scheiner
 Odbor řízení exportní strategie a služeb
 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Česká národní expozice na ploše 256 metrů se zaměřila především na inovace a moderní technologie v duchu konceptu Czech Republic: The Country For The Future.

Na klavíru Petrof, jedné z nejméně úspěšných českých značek na čínském trhu, letos zazněly první tóny z rukou klavíristy Richarda Pohla.

Největším oblíbencem objektivů se stal ultralight letoun Shark Aero, držitel několika světových rychlostních rekordů.

Jedním z hlavních magnetů pro návštěvníky byla živá ukázka sklorytecké práce v podání českého mistra Jiřího Tesaře, který pracoval na stroji z 19. století.

Novým modelem Škody Superb se v českém pavilonu „svezl“ i prezident Škody China Ralf Oliver Hanschen a předseda české Poslanecké sněmovny Radek Vondráček.

Facebook vzdělával malé a střední podniky v regionech

Jak rozvíjet své podnikání prostřednictvím sociálních sítí – s tím má poradit vzdělávací program Boost with Facebook. V jeho rámci proběhly konference v Brně a Plzni, kterých se zúčastnily na čtyři stovky podnikatelů se zájmem o zlepšení svých „digitálních znalostí“.

Foto: Boost with Facebook

Program se věnoval rozvoji podnikání skrze sociální sítě Facebook a Instagram, navazování kontaktů a školení s marketingovými odborníky.

ky Facebooku. Přítomní se například dozvěděli, že průměrný uživatel stráví na Facebooku 38 minut denně nebo že 51 milionů lidí z celého světa je na Facebooku spojených s nějakou firmou se sídlem v České republice.

Součástí akcí byly panelové diskuse se zástupci místních podniků. V Brně se jí zúčastnili představitelé firem Autonapůl a Motylum a organizace Czechitas, v Plzni pak zástupci ekofarmy Matagro, kavárny Cross-Cafe a zástupce multidisciplinárního prostoru Papírna Plzeň. Účastníci se od nich dozvěděli, jak získávají nové zákazníky, budují komunitu, zvyšují povědomí o své značce a zajišťují prosperitu své firmy na sociálních sítích.

Na seminář přišli podnikatelé a živnostníci, kteří chtějí zlepšit své dovednosti v oblasti digitálního marketingu.

V České republice je zhruba 1,4 milionu malých a středních podniků a živnostníků. Ti společně tvoří 38 procent českého HDP a jen v České republice zaměstnávají přibližně 2,4 milionu lidí. Podle průzkumu Facebooku a Asociace malých a středních podniků a živnostníků (AMSP ČR) jsou pro tuto skupinu klíčové digitální dovednosti, které však často nejsou dostatečné a tak dobré, jak by sami podnikatelé chtěli. Facebook se proto rozhodl ve spolupráci s CzechInvestem a AMSP ČR jejich digitální znalosti zlepšit a přivezl do českých regionů svůj vzdělávací program Boost with Facebook.

NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH JE KAVÁRNA I EKOFARMA

V posledním zářijovém týdnu zamířil vzdělávací program pro malé a střední podniky do Brna a Plzně, zúčastnilo se ho přes 400 zájemců. Program se věnoval rozvoji podnikání skrze sociální sítě Facebook a Instagram, navazování kontaktů a školení s marketingovými odborní-

Průměrný uživatel stráví na Facebooku 38 minut denně. 51 milionů lidí z celého světa je na Facebooku spojených s nějakou firmou se sídlem v České republice.

PRAHA BYLA V REGIONU PRVNÍ

Boost with Facebook je pokračováním prvního ročníku akce Boost Your Business, na kterou v září 2018 dorazilo do pražského Centra současného umění DOX přes 300 firem. Praha byla prvním městem v regionu střední a východní Evropy, následovaly akce v Polsku a na Slovensku. Nyní se Facebook zaměřuje více na regiony, podobné lokální akce se budou do konce roku konat i v Polsku.

Foto: Boost with Facebook

Konferenci v Brně zahájila ředitelka tamější kanceláře CzechInvestu Hana Šindelková.

Foto: Boost with Facebook

Plzeňskou akci uvedl šéf plzeňského zastoupení CzechInvestu Milan Kavka.

Kvalitní a celoplošná digitální infrastruktura je už dnes považována za základní podmínku hospodářského růstu obce, regionu, ale i státu. Důležité je přitom začít u lokálních hráčů. V Jihomoravském a Plzeňském kraji aktuálně působí přes 182 tisíc malých a středních podnikatelů a živnostníků.

PROŠKOLENO PŘES ČTYŘI TISÍCE PODNIKATELŮ
CzechInvest proto ve spolupráci s partnery pořádá i další semináře zaměřené na podporu tradičních malých a středních podniků a startupů nebo setkání podnikavých žen. Ty přispívají ke zlepšení digitálních dovedností a celkovému růstu konkurenceschop-

nosti místních firem. Zájem o tyto akce a semináře vzrůstá. Loni takto CzechInvest proškolil téměř 4300 podnikatelů nebo podnikatelek v různých fázích rozvoje podnikání – od start-upů po zavedené společnosti. **x**

Jana Kohoutová
Specialistka komunikace
CzechInvest

JAK A PROČ PODPOROVAT KREATIVNÍ PRŮMYSLY V ČR?

CREATINN

Mezinárodní konference
za účasti zástupců Creative England a BEAZ Bizkaia

10. PROSINCE 2019 | PRAHA
CAMP – Centrum architektury a městského plánování

Veletrhy v zahraničí se státní podporou

Foto: Shutterstock.com

14. - 16. 1. 2020 **MPO**

Euroguss

Norimberk, Německo

13. ročník největšího veletrhu, který se zaměřuje na slévárství. Vystavovatelé budou prezentovat novinky rovněž v oblasti zpracování neželezných kovů. Jedním z mnoha témat, která veletrh řeší, je rychlá výroba prototypů a nové metody testování materiálů.

Kontakt: Vlastimil Janeček, janecky@mpo.cz

12. - 16. 3. 2020 **CT**

Cosmoprof Worldwide

(v rámci projektu NOVUMM)

Bologna, Itálie

Veletrh se třemi různými salony věnovanými kosmetice, spa, spotřebnímu průmyslu a jejich distribuci. Bude možné využít společné české expozice.

 Kontakt: Jaroslava Pacáková,
 jaroslava.pacakova@czechtrade.cz
 tel.: 224 907 545

18. - 20. 3. 2020 **CT**

Ecology of Big City

(v rámci projektu NOVUMM KET)

Petrohrad, Ruská federace

Největší ruský veletrh zaměřený na ochranu životního prostředí, technologie, nástroje a služby pro ochranu přírody. Pokrývá veškerá související témata, například nakládání s odpady, hospodaření s vodou, revitalizaci krajiny a vodních prvků nebo monitoring.

 Kontakt: Martina Handrlíková,
 martina.handrlikova@czechtrade.cz
 tel.: 224 907 519

30. 3. - 3. 4. 2020 **MPO**

TUBE

Düsseldorf, Německo

Veletrh nabízí prezentaci všem firmám, které se orientují na výrobu potrubí nebo drátů. Očekává se 1200 vystavovatelů a návštěvníků ze 130 zemí.

Kontakt: Věra Fousková, fouskovav@mpo.cz.

2. - 5. 4. 2020 **CT**

Automechanika Istanbul

Istanbul, Turecko

Automechanika je po celém světě zavedenou událostí na poli automobilového průmyslu a edice v Istanbulu se co do významnosti pravidelně umísťuje v Top 3. CzechTrade již tradičně bude pořádat expozici pro české firmy.

 Kontakt: Kryštof Rygl, krystof.rygl@czechtrade.cz
 tel.: 724 766 565

20. 4. - 23. 4. 2020 **MPO**

Mining

Hanoj, Vietnam

Akce je zaměřena na odvětví těžebního a stavebního průmyslu. V roce 2018 zde vystavovalo více než 130 společností z 18 zemí. Výstava se zaměřuje na nejnovější důlní zařízení, technologie a služby od automatizace, řídicí techniky, strojírenství až po podzemní těžební zařízení.

 Kontakt: Lenka Koucká, koucka@mpo.cz
 tel.: 224 852 745

21. - 24. 4. 2020 **CT**

Nordbygg

Stockholm, Švédsko

Ve Skandinávii největší veletrh pokrývá celý sortiment stavebnictví - materiály, systémy, montáž, dále pracovní pomůcky, automatizaci budov, kontrolní panely, stroje a nářadí, sanitární vybavení, instalatérské a elektroinstalační produkty.

 Kontakt: Kateřina Drvotová,
 katerina.drivotova@czechtrade.cz
 tel.: 724 941 755

Exportní vzdělávání CzechTrade

26. 11. 2019 **PRAHA**

Challenger Sale – jak zaujmout klienta strategickým nastavením nabídky

Znáte nevhodnější postupy, jak vést klienta k výhodám vaší nabídky a otevřít klienta inovativním řešením? Pokud se chcete prosadit s produkty, kde není hlavním kritériem cena, je tento seminář vhodný právě pro vás.

Cena: 1200 Kč bez DPH

28. 11. 2019 **OLOMOUČ**

Doing business – Velká Británie

Jaká je aktuální situace ve Velké Británii a s jakými perspektivními obory prorazit na tamním trhu? Využijte příležitosti setkat se s ředitelem zahraniční kanceláře CzechTrade v Londýně. Prozradí praktické tipy pro obchodování a doporučí, jak si najít obchodní partnery. Mezi tématy samozřejmě bude patřit také brexit.

Cena: zdarma

3. 12. 2019 **PRAHA**

Ochrana duševního vlastnictví ve firmách

Víte, jaké duševní vlastnictví ve vaší firmě vzniká? Dokážete s ním efektivně pracovat a vhodně jej chránit? Jste si jistí, že svým jednáním neporušujete duševní vlastnictví ostatních? Seminář nabídne odpovědi na tyto otázky a dá doporučení, jak použít ochrannou známku doma i v zahraničí.

Cena: zdarma

5. 12. 2019 **ÚSTÍ NAD LABEM**

Skandinávie a Pobaltí aneb jak prorazit na trhy severní Evropy

Prakticky zaměřená konference přiblíží českým firmám aktuální exportní příležitosti ve Skandinávii a Pobaltí, strategie vstupu na tyto trhy a praktické tipy pro obchodování. Součástí akce budou i individuální konzultace s řediteli zahraničních kancelářů CzechTrade.

Cena: zdarma

CT

Agentura CzechTrade organizuje české účasti na mezinárodních veletrzích – přehled viz

CzechTrade zajistí firmám společnou expozici a podpoří zvýšení zájmu o české vystavovatele ze strany zahraničních obchodních partnerů. Malé a střední firmy mohou na svou prezentaci čerpat finanční podporu v rámci projektu NOVUMM a NOVUMM KET.

MPO

MPO pořádá české oficiální účasti na veletrzích v zahraničí – přehled viz

Informace o seminářích a konferencích naleznete na
www.exportnivzdelavani.cz nebo
www.czechtrade.cz/kalendar-akci

ČESKÁ BANKA PRO ČESKÝ EXPORT

- Státní specializovaná bankovní instituce, součást systému státní podpory exportu a ekonomické diplomacie.
- Financuje český export, pomáhá budovat povědomí o České republice v zahraničí, posiluje konkurenceschopnost českých firem.
- Zaměřuje se na teritoria s velkým potenciálem, na těžko dostupné, ale rychle rostoucí trhy. Napomáhá diversifikaci českého exportu.
- Umožňuje financování exportu všech typů výrobků, služeb a technologických celků. Poskytuje českým firmám know-how o zahraničních trzích.
- Individuálně přistupuje k potřebám exportérů a nabízí široké portfolio finančních produktů. Dokáže vyhovět potřebám malých firem.
- Pomáhá českým firmám od roku 1995.

PRODUKTY

PŘEDEXPORTNÍ ÚVĚR

- Předexportní úvěr na vývoj
- Úvěr na financování výroby pro export

TRADE FINANCE

- Odkup pohledávek s regresem
- Odkup pohledávek bez regresu s pojištěním
- Bankovní záruky
- Dokumentární platby

DODAVATELSKÝ/ODBĚRATELSKÝ ÚVĚR

- Vývozní dodavatelský úvěr
- Vývozní odběratelský úvěr

ÚVĚR NA INVESTICE

- Úvěr na investice v zahraničí
- Vývozní odběratelský úvěr

ZVYŠUJTE HODNOTU SVÝCH VÝROBKŮ

**AGENTURA CZECHTRADE VÍCE
NEŽ 10 LET ÚSPĚŠNĚ PROPOJUJE
PROFESIONÁLNÍ DESIGNÉRY A ČESKÉ
VÝROBNÍ FIRMY S CÍLEM POSÍLIT
HODNOTU A KONKURENCESCHOPNOST
JEJICH VÝROBKŮ.**

www.czechtrade.cz/sluzby/design
www.designers-database.eu/cs